

1. november 1997

Kr. 10,-

62. årgang

ORGAN FOR MENTAL, SOSIAL OG ØKONOMISK NYORIENTERING

Nr. 17-18

VÅRT MÅL: Et fritt levende selvvirksomt samfunn
 VÅR METODE: Selvkontroll og hensynsløs, men objektiv kritikk
 VÅRT MIDDEL: Ny livsorientering bygget på Kristusimpulsen

MOTTO: Riv ned alle gjerder som skiller menneskene og hindrer dem fra å oppleve og erkjenne våre dype fellesinteresser innenfor vårt felles samfunn. Frem med helhetsfølelsen og totalitetsbevisstheten. Ned med partipolitikken og klassekampen. Frem med det frie levende selvvirksomme samfunn.

MØRE-NYTT:

Statsdemonen og pengedemonen

Tileigna statsministeren

Det gikk bra utover i 50-åra. Gerhardsen starta Statens Husbank. Renta skulle vere 2,5 prosent. Tyskargjelda på 8 milliardar skulle ikkje betalast. Krav vart sende til Tyskland, men Adenauer sa Nei. Det nye Tyskland kunne ikkje vedkjenne seg Hitler. Pengane var tekne ut av Norges Bank av tyskarane. Vi fekk den såkalla Marshall-hjelpe. Noko av hjelpe gikk til å betale renter på tyskargjelda, men stordelen av summen blei

liggende uhandsama i banken sin kjellar og sidan rekna som stoken. Banken kunne krevje det norske folk for pengane, men det gikk ikkje Stortinget med på. Gjeldssanering var klok politikk.

Gjennom husbanken og Statens Småbruk og bustadbank kom landet på fote att etter siste krig. «Landet treng produksjon og atter produksjon», preika Gerhardsen. Då kjem folk i arbeid. Finansministeren den gongen, heitte Brofors. Han var rådgivar for regjeringa. Han lærte å nytte statens midlar til å fremje produksjon og næringsliv. Men ved å låne ut pengar og ved å setje opp digre

statsbudsjett, kunne det lett bli såkalla inflasjon. Ingen føre med det, var parolen. Så lenge Ap har makta, kan vi stramme inn ved skattlegging og regulering.

Det eg her skriv om har vore politikken også for seinare regjeringar. Statsbudsjettet eller kall det heller reguleringsbudsjettet, har berre vakse og vakse. Ved århundreskiftet var budsjettet på 50 millionar. I dag er det på 500 milliardar. Folketalet har fordobla seg berre. Men endå fortvilar skulane, sjukehusa, vegstellet, eldreomsorga og lensmennene for

forts. side 7

FADER VÅR

Du som er Allheims herre og skapar og alt ibuande livs far. Gi oss hus, mat og klede. Leid oss ikkje ut i freisting, så vi lærest opp til å setje vår lit til Molok Stat og Mammon Pengemakt. Fri og frels oss frå desse avgudane. Forlat oss vår skuld og lær oss å ettergje all slavegjeld. Riket er eit organisk heile som åleine du har skapt, ikkje eit system skapt av menneska. Makta og riket er ditt. All ære er di.

a.r.

Foredrag ved Nyorienteringsbevegelsesens sommertreff 1997 v/ Astrid Strømme:

Morgendagens samfunn er både et verdisamfunn og et økologisk samfunn

Foredraget er bygget opp omkring fire hoveddeler:

1. Dagens samfunn har katastrofekurs. Stikkord: informasjons- eller ordenssamfunn. Det organiserte vanvidd. (Chr. W. Beck). Tenkte verdier (penger). Vårt indre verdiliv betyr lite. Den vonde sirkel (K. Dahle).

2. Verdipro. Stikkord: Det er innebygget en livstruende og selvutslettende motsetning mellom vår produksjonsutvikling og vår sosiale/økonomiske pengeteknikk (B.D.B.). Tre tenkemåter: 1) «Kraften» (energiprinsipp), 2) den vitenskapelige el. analytiske tenkemåte (rådene tenkemåte) og 3) verditenkning (lite utviklet, derfor små forutsetn. til å kontrollere den økende kunnskapsmengden). Katastrofen innebygget i utviklingen. Vi må utvikle verdipro.

3. Forsøk for forandring. «Omtale» av de mange nye, konkrete forsøkssamfunn og økobyer som er i ferd med å vokse fram. Tar utgangspunkt

i K. Dahls bok. Peker på naturens tenkemåte (M. Bergstrøm).

4. Vi må utvikle naturen sin tenkemåte (dvs. en ny livserkjennelse eller tanketeknikk). Konkrete tips: vi må utvikle en eksakt verdilære, sette ned arbeidstiden, gi alle mennesker en eksistenslønn, få et nytt samfunnsregnskap og utvikle et dekapitaliseringsprogram, foruten en omlegging av produksjonsapparatet.

Disse forhold vil avvikle det B.D.B. kalte for den grunnleggende konflikten, nemlig konflikten mellom produksjonsutviklingen og den sosiale/rådende pengeteknikk. Konflikten er knyttet til det materialistiske paradigme, og er i ferd med å oppløse seg selv. Det nye verdensbilde er knyttet til frigjøring av tankeenergi (åndsutvikling) og et organisk, holistisk syn på livet.

Dagens samfunn har

katastrofekurs

«Blant alle de reaksjoner jeg har møtt er det ingen som gjør meg mer fortvilet enn den som sier: Jeg er enig i alt du snakker om, men jeg tror ikke på at vi kan gjøre noe med det!» (E. Damman, 1989).

Vi er inne i en brytningstid, ja! Svært mange av oss har kommet til at dagens samfunnsutvikling peker mot stupet. Dagens kurs peker i retning av et sosialt og økologisk sammenbrudd! Katastrofekursen har å gjøre med mange forhold, ikke minst vårt rådende kunnskapssyn. Bare du vet nok, klarer du deg, heter det seg! men ut ifra Bertram Dybwad Brochmann sin tenkning er dette usant. Det er heller ikke riktig ut ifra Matti Bergstrøm sin forståelse av hvordan vårt tankeliv arbeider.

Bergstrøm er opptatt av hva det betyr for barn og unge at vi lever i et gjennomorganisert samfunn. Vårt nåværende samfunn omtaler han som et informasjons- eller

Hver og en av oss kan gi sitt bidrag til å stanse den økonomiske veksten.

ordenssamfunn.

Det har seg slik at menneskene til alle tider har organisert seg i familier, klan eller stammer. En stat eller en nasjonal organisasjon er en

videreføring av klanen eller stammen.

Ut ifra den Brochmanske

forts. side 4

Samfunnsliv

Grunnlagt
1931

Med i redaksjonen

Aase Brenne
Haugenv. 9
1400 SKIDag Ove Johansen
Røvik, 8200 FauskeRegnskapene:
Dag Ove JohansenVed innbetalinger benyttes
Postgironr.: 0801 3 15 95 06
Bankgironr.: 3992.07.32589

Sosialpsykologisk avis

Organ for folkebevegelsen
for ny livsorientering
(Tidligere Samfundspartiet)Bertram Dybwad Brochmann
grunnleggerAnders Ryste, adr. 6150 Ørsta
ansvarlig for utgivelse
og redaksjon

Gudsriket på jord er ingen drøm

Men først måtte menneskene lære å gjøre forskjell på to slags virkelighet

Fra Kristi tid til i dag er det medgått henved 2000 år. Men, sa han, innenfor den evige skapelse er en dag som tusen år. Allerede dette utsagnet skulle være nok til å gjøre Jehovas Vitner betenkt. Livsutviklingen gjelder ikke åremål og datoer. Det kan bare være en form for tippkunst lest ut av bibelord som passer for slik kunst. Og hva har ikke bibelboken inntil idag vært brukt til, ettersom det har lyktes de geistlige å gjøre bibelordene til så hellige ord, at kun de selv kunne tolke. Andre, de ikkegeistlige, har måttet bøte med liv og velferd om de i sin frimodighet, på egenhånd, gav seg av med Skriften.

Blinde hører kan også finne korn. Årstallet 1914 er ikke så dårlig valgt for Kristi «gjenkomst» også sett fra menneskenes mentale livsutvikling. En utvikling som har funnet sted på tross av religioniseringen av Guds ord. Religionisering betyr i denne forbindelse, at mennesket som leser, dikter sine egne drømmer og ønsker inn i skriften, fremfor å lære å forstå seg selv og sine drømmer ut fra den visdommen som just finnes i Skriften.

Av mennesker som fikk det tunge lodd å ta opp kampen mot en religionisering, kan nevnes Johan Huus, brent på kirkemøtet i Konstans år 1415. Hulderych Zwingli (1484–1521) drept i kampen mot katolikken. Martin Luther (1483–1546) – opphavet til vår egen protestantiske kristendomsform. Men helt fram rakk de ikke. Den monopolsituasjon som kirken hadde skaffet seg, like fra år 325 i Nikea, vedvarte. I Nikea ble som kjent Kristi lære kanonisert som statslære. Kampen mot statsmakt, organisasjonsmakt og krigsmakt som de første kristne førte, ble med ett stoppet av romerkeiseren Konstantin. En religionisert kirke – en kirke som var villig til å flytte Gudsriket hinsides, stikk i strid med Jesu lære om riket innen dere, var godt brukbar til å legitimere romerkeiseren Barabas. Paulus lære fra Rom. 13 ble brukt som legitimasjon.

Navn som imidlertid sjelden nevnes i striden om å skille bukkene fra fårene, er historiens store

vitenskapsmenn. Vi skal vite at også disse satte liv og velferd inn i en kamp på liv og død mot kirkes monopol på menneskenes tro og tanker. Nevnes bør Kopernikus (1473–1542). I frykt for at hans nye oppdagelser skulle bli tilintetgjort av kirken, lot han være å utgi dem inntil han lå på det siste. Banebryteren for moderne tenkning Giordan Bruno (1548–1600) ble levende brent av den samme kirkes representanter. Galileo Galilei (1564–1642) måtte avsverge. Også han trosset kirkens monopol på sann vitenskap, Johs. Kepler (1571–1630) fikk sin mor kastet i fengsel som heks. Sir Isaac Newton (1642–1727) i England var så langt unna Pavens lange arm at han kunne arbeide videre på Galileis oppdagelser. Newton begynte sin gjerning samme år som Galilei døde.

Når alle disse navn nevnes, og en hel rekke flere navn burde nevnes, så er det navn og menneskeskjebner tatt rett ut av den utvelgelse og adskikkelse som Kristus Jesus forutskikker i Mat. 25, 31–46. Bukkene er de åndsretninger som brukte vold og blod. Geitene er alle de som trodde på opplysning, nyorientering og reformasjon. Kristus Jesus, ved de impulser han gav, har nemlig aldri vært fraværende i den utvikling som har funnet sted siden vår tidsregnings begynnelse. Kirken hadde tilranet seg monopolet på såvel kunst som vitenskap, såvel religion som politikk. Men kirken maktet å innbille seg selv og alt folket at Kristus med sin påvirkning – sitt evangelium – var vel forvart i himlen, og Kristus selv skal komme igjen derifra for å dømme levende og døde, så er sannheten den at Kristus ved sin ånd – kalt Talsmannen – aldri har vært fraværende. Han har vært blant menneskene den hele tid. Hvem var det som sa: «Jeg er oppstandelsen og livet. Jeg er i dere og dere er i meg. Jeg og Faderen vi er ett». Her er det ikke spørsmål om noen bokstavelig himmelfart eller nedfart slik Jehovas Vitner forestiller seg. Her er det utelukkende et spørsmål om menneskelig bevissthetsmodning som himmelfart.

– Bevissthetsmodning til å kunne oppfatte og tilegne seg Kristi levende

evangelium.

1914 fokuseres også i Nyorienteringens bøker. Årstallet betegnes som det året da menneskene for aller første gang i sin historie kunne registrere at det ble skapt overflod av alle de fødemidler menneskene trenger til. Presten Malthus «vitenskap» om den evige mangel var blitt gjort til skamme. Fra nu av ble vareoverfloden menneskenes problem, mens det før hadde vært fattigdommen og mangelen. Hadde ikke dette hatt noe å gjøre med Jesu lære? Om det ikke hadde, hvorfor skulle da overfloden komme Vestens folk tildel som i de henved 2000 år har hatt Jesu lære å gå til, mens Østens folk, som ikke har hatt denne lære, ennå på så mange steder lever i materiell nød? Der er helt tydelig en sammenheng mellom Jesu Kristi genetiske innsats med Bibelen som grunnbok og overflodstilstanden som vi nu kan notere oss. Hva annen trøst og rettledning hadde verdens teknologiske pioner enn f.eks. bibelordene. «Søk sannheten og sannheten skal frigjøre dere eller Et stoppet og rystet mål gis dere i fanget».

Også fra år 1914 stammer de første publikasjoner fra en nordmann – Bertram Dybwad Brochmann – som forklarte om menneskehetens genetiske Frelser. – Han som ved sine impulser daglig var med og daglig er med i menneskenes vandring og kamp. Det omsvøp av religiøsitet som kirken og sektene har omgitt ham med til denne dag, er ved å bli fjernet. Ikke minst takket være nevnte Brochmann er det slått et nytt hull i det eggeskallet som kirken ennå har omgitt vårt livsbillede med. Jeg tenker på hans lære om to slags virkelighet og to slags fantasi.

Impulsene var hentet fra Bibelen. Bibelordene: Gjør forskjell på Gud og Mammon eller Gud og Keiseren er ord som fullt ut understøtter Brochmanns tanker. Med denne nye erkjennelsen opprettes Gudsriket igjen som en levende tilstand mellom menneskene. Mat. 24, 14 forteller at akkurat dette skulle bli til virkelighet straks evangeliet om riket var rukket å bli forkynt til alle folkeslag.

Når jeg sier gjenopprettes, så må ikke det forstås derhen at plutselig daler riket ned fra sitt hemmelige kirkelige skjulested. Gudsriket som en nærværende og levende tilstand er et mentalt gjenerbringingsprosjekt, en mental gjæringsprosess. Det hele står om å kunne oppfatte seg selv og menneskeslekten som materialet i arbeide på samme tid som vi er subjektivt arbeidende. Vi er både subjekter og objekter. De religiøse og politisk anløpne har hittil hoppet bukk over menneskene som materiale i arbeid under sin mentale skaper og frelser.

Å fødes på ny er en fødsel av en noe annen slags enn å bli født som barn fra mors liv. Likevel, alt er relativt. Om fødselene er av forskjellig slags, og når vi i Nyorienteringen forklarer om menneskets åndelige fødsel, så betyr ikke det at vi ignorerer fødselen i kjøtt.

Professor Martin Strømnes pådro seg forsamlingens vrede og

forundring da han i et foredrag en gang uttalte, at barnet som fødes fra mors liv er å sammenlikne med et tobent dyr. Jeg tror han da kom i skade for å være absolutt.

Barnepsykologer kan fortelle fra hvilket tidspunkt menneskebarnet viser tegn til et overbiologisk aspekt. De vil også kunne fortelle at barnets oppførsel likner besnærende på apekattens. Men tidlig eller sent så viser menneskebarnet en spesifikk evne til å forlate apekatten og isteden trer inn i en lek med klosser og symboler, en lek fremmed for apekattene. Det forteller noe.

Menneskebarnet merker seg ut. Hvorfra kommer så den overbiologiske vokstere? Hvilken rolle spiller menneskebarnets omgivelser – søsken, foreldre, pappa – i denne sammenheng? Er det galt å si at menneskebarnet – det som Strømnes kalte et dyr – kommer til verden uten enhver iboende sensitivitet – kallelse – for åndspåvirkning? Eller er forholdet motsatt? Skal barnet underkastes læring, så er det helt sikkert at barnet må være født med slumrende sanser for å lære. Barnet vekkes fra en blind tilstand.

Det vi i Nyorienteringen arbeider med er noe mer enn vår legemlige fødsel. Vi arbeider med forholdet å kunne fødes på ny i ånd og sannhet. Den gang Galileo Galilei påviste at kloden var rund og selvbevegelig, fødtes vår ytre verden på ny. Det gamle verdensbillede om den flate jord, måtte skrinnlegges og dø som fri fantasi. Isteden kom sannheten om himmel og jord. menneskene kom et langt skritt fremover i sin utvikling.

Tussmørke, trolldom og mystikk ble avløst av matematikk, mekanikk, astronomi og sann og riktig naturorientering. Men sikkert er

det at menneskene lenge før Galilei hadde evnet å danne seg et universbillede, et galt bilde riktig nok, men et bilde som det ble Galileis oppgave å kaste nytt lys over.

Kristus i krybben tegnes med en strålekrans om sitt hode. Hadde han, og spesielt bare han, et hode med et annet innhold enn andre barn som fødes? Vi må gå ut fra at strålekransen stråler frem innenfra, selv om kransen er tegnet utvendigfra. Alt tyder imidlertid på at også de gamle var opptatt av om der ikke hos barnet kunne etterspores overbiologiske egenskaper alt fra det første skrik. Men hva disse egenskapene var, hvilke krefter det var, kommer først til åpenbarelse, i det voksne menneskets møte med det samfunnet det skulle ferdes og vokse i eller fortapes i. (Elektrisiteten etterspores allerede i stenene).

Mens «apekattfamilien» slår seg «til ro» innenfor biologiens begrensning, så begir menneskefamilien seg iveri utover begrensningen. De første månefarene er et bilde på dem som begav seg ut i det store intet – det store hullet. Hva var de drevet av? Av trang til mat og forplantning som dyret eller av trang til å overskride de grenser menneskene selv hittil hadde satt for sin utfoldelse? Hvem andre enn

mennesket kan trosse sin egen arts begrensninger? Dette forteller også noe.

Også som små barn hører vi samfunnet til, selvom vi skulle fødes som blinde for forholdet. Det er fra samfunnet som tar imot barnet, impulsene kommer, til å sprengre begrensningene, pålagt det av biologien, men aper kan ikke settes på skolebenken og lære bokstaver og ord, derfor tør det være riktig å si at kun menneskebarnet er påvirket for ånden «ovenifra», og er barnet påvirkelig slik, da forteller det videre at vi har å gjøre med et «materiale» som bærer med seg en spesifikk dimensjon, et materiale for bevissthet. Mennesket skapt i Guds bilde.

Alt er relativt. Sikkert er det imidlertid, at når Jesus Kristus i evangeliene taler om å fødes på nytt, så taler han ikke, om engang til, å fødes i mors liv. Han taler om noe helt annet. Han taler om vårt tillærte livsbillede. Han taler om hvorledes vi innretter oss i vårt daglige levende samfunn. Ikke så svært mange synes ennå klar over at fristelsene (den mentale fødselen) som det berettes om i Mat. 4 danner opptakten til den frelse som han kom til verden for å fullbyrde.

Beretningen om stenene som skulle gi brød, om å hoppe utfor tempeltaket uten å begå selvmord, fordi englene ville møte frem og bære ham på hendene eller om utsikten til å styre hele verden fra fjellet, er symbolske uttrykksmåter for den kjensgjerning, at et samfunn ledes etter iboende lover, lover som menneskene enten må våkne opp og bli seg bevisst, så de kan følge dem og etterleve dem, eller samfunnet går i oppløsning.

Å fødes på nytt vil da si at du ikke som samfunn må praktisere å dikte liv i byttedimensjonene (pengene) som du betjener deg av for å få istand handel og samferdsel. Du må ikke ta renter av penger, sa de gamle jødene. Kristus Jesus kaller slik gesjeft en fristelse, noe som forgår i menneskets indre, i menneskets tenkemåte, og som resulterer i at symbolene, billedene, pengene blir det viktigste. Det du skal leve av og kle deg med, realverdiene, blir det overflødig. For pengenes skyld fyres det nu opp under lokomotivene i Danmark med komoverfloden fra EF.

Å fødes på ny vil også si at du som borger i samfunnet ikke må fristes til å organisere medlemmer, så samfunnet tilsist fremstår som partier og organisasjoner med pigger vendt mot hverandre (motsatte interesser). Det «naturlige» samfunn som ikke er falt i fristelse til å bygge på makt, bygger på teokratiet eller som vi også sier logokratiet. Dette er klart fornet hos Kristus Jesus når han sier: Gjør mot andre det du vil at andre skal gjøre mot deg. Et samfunn som gjennomskuer maktmoralen og ikke lar seg friste og forlede, verner om disse Kristord som sitt samfunns grunnlov og følger loven.

Å fødes på ny vil også si at du ikke må la deg utrope til keiser eller diktator. Intet er galere enn å tro at det må til en stor eller liten autoritet for å få hjertet ditt til å slå. Samfunnet blant mennesker er i sin guddommelige oppbygning et selvvirksomt hele, en organisme. Den største iblant dere skal være som en tjener for de andre. Her er ikke

forts. side 7

FIRDAPOSTEN 1.10.97:

Han tala i likningar!

Sagt om Jesus: Slik gjorde han skynleg, ut frå det alle kjende til, slik mogleg å skyne andre viktige ting, som ikkje er so openberre. Han ville gjere merksam på at det me ser, har sine naturlege årsaker, t.d. årsaks-samanhengen mellom treet og frukta. Det gode treet gjev god frukt, men det ringe treet gjev ring frukt. Eg kjem i hug forteljinga om svimlingen (ugraset) i kornåkeren. Under oppspiringa er kvike- og kornplantene nokså like. Men når hausten kjem, syner det seg at kvika ikkje er korn! Slik vil alle som på eit visst utviklingssteg ser like ut, men ikkje er like, sjølv avsløre seg. Og slik også med «ugraset i folkeåkeren», det «sjølvavslørar» seg. Det er dei som er glade i skapande arbeid som byggjer samfunnet. Og på den andre sida: Dei som vil yte minst, men nytte mest, er til skade, lik graset i åkeren.

Men kva kan me lære av saga om den rike bonden?

Han som ville rive ned sine «lader» og byggje dei større. Medan han dreiv på med dette, arbeidde han med glede. Men kva var motivet og drivkrafta? Det kjem fra då at han ville «slå seg til ro og nytte». Han var egoist og materialist. Hadde han hatt den rette

drivkrafta til arbeids glede, hadde han hatt aktivitetstrong til arbeid, og gleda seg med at det også kom andre til gode. Men nei! Han var ikkje slik livsinntilt! Og vår tid har mykje å lære av den gamle saga.

Slikt ein-sidedig materielt strev gjev ikkje sant liv. Og når me dertil veit at det øyder naturgrunnlaget og ureinar miljøet, då er det dømt. Og det er ikkje farande vidare på denne veg!

Å sjå til like, men nei! To grønne potetplanter ser like ut, men når me tek potetene opp, syner det seg klår skilnad. Den eine er Kerrs Pink, den andre er Pimpernell. Det er skilnad i farge og form i det ytre. Og i det indre er Kerrs Pink kvit og den andre gul i kjøtet. Og dei er ulike når det gjeld smak, vokstertid osv.

Jau, visst er det skilnad, ikkje berre på poteter, men og når det gjeld slike som kallar seg menneske. Den naturlege ulikskapen godtek me som meningsfull og gagnleg. Men når mennesket avsporar, då vert det verre enn dyr. Vert udyr.

For di LIVS-BODA er brotne vert det alle slags brotsverk.

Mord, sjølv-mord og krig.
27.9.97

Sigurd Lyngstad

Takk til bonden

Livet byr på noen dype gleder. En varm sommerdag i Norge er varmere og vakrere enn tilsvarende dag i Hellas. Og ingen ting av det verden byr på av mat, smaker nydeligere enn norske nypoteter, kanskje en spekesild, kanskje norsk øl (for å unngå for mye transport) – og norsk is og jordbær til dessert.

Og så en takk til bonden. Det finnes ikke noe viktigere yrke enn matprodusentens. Til nød kan vi klare oss uten det meste, kanskje endog Røkke og Gjelsten og deres finanseventyr – mat kan vi i lengden ikke unnvære. Men den kan jo kjøpes billigere fra utlandet? Overtro. Klima, jordsmonn og spredt bosetting gjør at norsk matproduksjon er mer miljøvennlig enn i de fleste land – det er en produksjon som i liten grad undergraver seg selv. Deler av verdens jordbruk ødelegger jorda og forgifter grunnvannet. Det blir i lengden dyrt. Vårt kjølige klima betyr mindre behov for sprøytemidler og dermed renere og sunnere mat. Befolkningsvekst og truende klimaendringer vil kunne sende prisen på mat på verdensmarkedet i retning himmelen. Hvis deler av vårt jordbruk legges ned, vil importtilhengerne kunne få en behagelig høy regning om noen år. Vi andre også. Det er korttenkt å sutre etter enda billigere mat enn i dag. I 1984 tok det en gjennomsnittsnordmann fire timer og 36 minutter lønnsarbeid å betale for en handlevogn med mat. I dag tar det bare to timer og 47 minutter. Mat bør heller koste mer, for å sikre en mest mulig økologisk produksjon, og mindre sløsing og respektløshet for mat.

Steinar Lem
Fremtiden i våre hender

Kjære redaktør

Takk for boken «I helhetens lys», ikke minst for påskriften fra dere! Side 56 «Den glemte plan», om ny valuta, er gripende. Det lykkes ikke fordi det er et mentalitetsspørsmål. Når ikke det gikk, m/Keynes, så prøver EU-landene (når Keynes ikke ble godtatt) – seg imellom. Det er da et fremskritt kjære redaktør. Selvsagt vet vi at pengene må avsjes. Fra vårt lands forskning vet vi at «først i en mindre enhet osv.» Jeg opplever det som vår siste læremester, at det vil ikke skje forbedringer som lyn fra klar himmel. Imens er det gledelig ny Englands sosialøkonomi! Det kommer!

I mange år nå, kjære Anders, kjennes piskesnerten av snart 2000 års erkjennelse! Hvor gjerne ville jeg ikke samle dere som en høne sine kyllinger, men «I ville ikke» – Du har sagt vi skal være fødselsjelpere. Jeg prøver. I mens: Takk igjen for boken!

Hilsen til deg og Sonja fra

Helene.

Takk til Steinar Lem

Takk til Steinar Lem i «Fremtiden i våre hender» for hans skjønne lovprisning til bonden!

Dette var vidunderlig godt å høre for oss som arbeider med matproduksjon.

«Det finnes ikke viktigere yrke enn matprodusentenes», sier han, og har så rett så rett! Bortskjemte nordmenn med all overflod tror at nok mat er en selvfølge (men det er det så aldeles ikke) og de hetser bøndene i stedet for å lovprise.

Steinar Lem takkar bonden. Vi takkar ham!

Pensjonert bondekone

Adam – hvem er du?

Vårt navn: Homo sapiens. – Det betyr, ifølge statens skolebøker: «Du er et dyr».

Men zoologiens homo-navn, til tross.

Hebreisk: Adam. Gresk: Antropos.

Og valgets nådegave er oss gitt.

At dyret daglig KAN bli menneskelig fritt.

Valgmuligheten Mesteren bebuder:

Vi kan av eget valg

bli djevler – eller guder.

Svein Otto Hauffen

Ren glede

Det å glede sin neste er verdens reneste glede.

Enn mere hvor flere vil se det:

Små fredsbidrag – blant de beste.

Gledens ringer i sinnets vann – brer seg stille i alle land.

Hvert bidrag til nestegleden,

fremmer – verdensfreden – –

Svein Otto Hauffen

Firda 7.10.97:

Klår tale: Det er ja eller nei!

Det må vere ut frå Sanninga, med stor S.

Eit par ting som var nemnde i radio og TV2 2.10.97 er vel avslørande. Men problemet er det gamle: Å sjå og høyre, men ikkje skyne! Eit par ting var nevnt mellom mange:

1. Ti av 11 biskopar er reide til å dømme Børre Knudsen, og dei få med han! Biskopane burde vite at det som B.K. talar mot abort og homofili er sant! Biskopande må «legge steinane ned»!

2. Gro Skartveit si bok var nemnd. Dei talar om kjærleik, men forstår ikkje kva det er, og **må vere**, gjere det beste for andre. Dei som Vestlandske Indremisjon sender ut, bør vite betre å gjere, enn det som kjem fram i boka til G.S. Desse nemnde har ikkje merka seg det Jesus sa om den og dei, som veit, men ikkje gjer slik.

Og dei har heller ikkje merka seg likninga om dei to brørne: Den eine lova godt, men ikkje gjorde slik, den andre lova mindre, men gjorde likevel slik som den indre lov i samvitte sa.

Sigurd Lyngstad

Fånyttes

«Det nyttar rett og slett ikkje å få folk til å tru at det går på potta med norsk økonomi dersom minstepensjonistane får 12.000 kroner meir i året, medan det er heilt greit at aksjeeigarane tener 25 milliardar på fjorten dager.»

Herbjørn Sørebo

Aftenposten:

Om naturrett, religion og rettigheter

Henrik Syse har tatt dr. art.-graden ved Universitetet i Oslo. Han belyser en utvikling innen den såkalte naturrettens historie, og gir innblikk i en bestemt tradisjon som sådan. Han omtaler den som en rikholdig og spennende moralfilosofisk tradisjon, nær opptil mange menneskers fornufts-tenkning om etikk. Men en tradisjon som har stått svakt innen filosofisk, juridisk og teologisk tenkning i Norge.

Finnes et alment grunnlag for moralen? Eller er etiske normer bare et resultat av hva mennesker er blitt enige om og føler for? er blant de eldste spørsmål innen moralfilosofien.

Klassisk og kristen-middelalderisk tenkning fremholdt en *universell rettsorden*, utgått fra Gud og naturens fornuft. Etter hvert trekkes *viljen* inn på bekostning av *fornuften*. En opprinnelig teologisk debatt får etiske og politiske følger – og fokus på *individet* og *individets rett til å foreta personlige valg*. En lære om en universell rettsorden for alle mennesker blir omgjort til noe enkelte mener er det stikk motsatte: En lære om individets naturlige frihet, uavhengig av moralske, religiøse og politiske ordninger, sier Henrik Syse, som arbeider ved Institutt for fredsforskning.

Firdaposten 27.9.97:

Viktige synspunkt

Stikkord frå «Ny miljøpolitikk» av Kåre Willoch. På s. 44 siterer K.W. frå Thomas Caspari sitt dikt: «Stå vakt om naturen, slå angrepet ned. Dem opp for de hissige hjerner.» (Boka «En ny miljøpolitikk»). Det gjeld dei som er stolte av kva dei kan få til med sin «vitenskap» med store naturinngrep, utan å tenkje på skadeverknader. K.W.: «Man taler gjerne om «bærekraftig utvikling», men lar avstanden mellom ord og handling bestå.

Hvorfor virker politikken slik? Det er et tidens tegn at ideer oppfattes som mindre forpliktende og mer om midler til makt, og derfor blir skjøvet i bakgrunnen hvis de ikke tjener dette mål». Side 9.

«Ulykkene – matmangelen – fører til – sosiale og økonomiske ulikheter – erfaringsmessig fører til uhyggelige konflikter, og større folkevandringer enn man klarer å absorbere, uten at nye lidelser oppstår». Side 11.

K.W. siterer frå Worldwatch-instituttet: «Kornproduksjonen nådde toppen i 1984. Kornarealet i verda var 2,3 da. pr. innbuar i 1950 og i 1994, 1,2 da. Dvs. halvert på 44 år. (s. 16-17).

K.W. s. 10: «Det er feil å gi frihandelen skylden for miljøskadene. På den annen side har nok friere handel skapt risiko for utpining av jord, spredning av sykdommer.» Sitat s. 20.

S. 21: «Dyrkbar jord må beskyttes – også når man bygger veier». Side 22. «Fossile brennstoffer må begrenset – sparast på. Ikke bli avhengige av de ustabile områder som har mest olje – av sikkerhetspolitiske grunner». Side 23. «La mer av oljen ligge som reserve under bunnen.» Side 26. «Det må tas miljøhensyn også når vi selger energi». Side 31. «Energibesparelsen ved å legge gassverkene i nærheten av store forbruks-sentre for varme, kan redusere kullforbruket betydelig». K.W. side 33.

Vonar at disse sitatata er nok til å syne at Kåre Willoch oppmodar til meir ansvarleg tanke på framtida. Den som er oppteken med økologi, ikkje berre i ord men også i gjerning, er glad for at ein slik som Kåre Willoch tenkjer slik.

Sigurd Lyngstad

Mye røk og lite ild

«Men det sier jeg Eder, at menneskene skal gjøre regnskap på dommens dag, for *hvert unyttig ord* de taler.»

Matt. 12.36.

Kunsten å skrive, er først og fremst kunsten å skrive KORT. og KLART.

Uklare skriverier er ikke skrivekunst – men «skrivendunst».

«Bring lys til de viljer som brytes» skrev Bjørnson. Mange «lysbærere» bringer mye røk og lite ild. Deres mentale røkskyer formørker det lys de har å fare med. I stedet for sann opplysning, bringer de omtåket forvirring.

Tåkefyrster bør holde seg hjemme. Og holde tett.

Svein Otto Hauffen

Morgendagens samfunn er både et verdisamfunn og et økologisk samfunn

tankegang er samfunnet en levende, dynamisk organisme som utvikler seg etter en iboende lovmessighet.

Så langt jeg forstår er Bergstrøm her på bølgelengde med Matti Bertram Dybwad Brochmann. Alt i samfunnet er frukter av vår tenkemåte ut ifra deres tenkning.

Vårt velsmurte, gjennomorganiserte samfunn omtaler Christian W. Beck, I. amanuensis ved Pedagogisk Forskningsinstitutt i Oslo som et organisert vanvidd. Det fikk meg til å stoppe opp. Og jeg tenkte: her er noe brochmannsk! Og riktig, riktig! Det stemte! Ved nærmere ettersyn viste det seg at Beck hadde truffet «hodet på spikeren».

I det moderne samfunn, sier Beck, tar ulike typer organisasjoner «vare på» stadig større deler av menneskelivet. Organisasjonstypene varierer, men har det likevel til felles at intensjonen er å tilpasse personen til organisasjonens spilleregler og autoritet. Organisasjonene representerer også

samfunnsforvaltning og kontroll! Denne helheten kaller Beck for det organiserte samfunn. Dette truer det personlige liv, og gjør mennesker til uselvstendige forbrukere av markeds og den offentlige forvaltningens «tilbud».

I utgangspunktet drømmer vi alle, mer eller mindre bevisst, om å være vår egen herre! Men utviklingen av egen identitet og mestring av egne liv er knyttet til handling i første person med utgangspunkt i egne handlinger. Men slik er det bare ikke i hverdagen, innenfor institusjonens vegger. Hovedregelen er: TILPASNING!

Utviklingen av den personlige mestring av tilværelsen og våre liv, skjer best, sier Christian W. Beck, i det alminnelige, i hjemmet, i nærmiljøet og andre steder utenfor organisasjonens rekkevidde.

Organisasjonslivet har vokst på bekostning av hverdagslivet. Ja! Ikke minst gjelder dette barn og unge. De deltar så mye i organiserte pedagogiske arrangementer at det lar seg gjøre å snakke om den institusjonaliserte oppvekst. Det hverdagslige barne- og ungdomslivet, med sitt mestringssinnhold er svekket.

Det er et samspill mellom samfunnets institusjoner og mennesker – og påvirkningen går begge veier. Begrepet samspill er for meg nesten blitt et magisk ord. På alle nivåer og plan i samfunnet brytes meninger, tanker og ord. Mye er vi uenig i. Men en ting er vi alle enig i, og det er at overalt, mellom meg og dere, mellom oss og naturen skjer det et samspill, hele tiden, på godt og vondt!

Faren består i at tyngdepunktet i samspillet kan komme til å ligge for mye i institusjonens og statens hender. Og det var vel ikke skaperens mening? Når dette skjer, og jeg tror faktisk det er slik idag, så stivner samfunnet og blir uforanderlig. Det er nok en slik situasjon vi har i dagens samfunn.

BDB forklarte dette ved å si at det er risikobetonert å være menneske utstyrt med psykisk energi. Når menneskene investerer sin psykiske energi i organisasjoner, byggverk, osv... så er det lett for å fiksere eller låse sin energi til hva det selv har skapt. I neste omgang er det denne

«fiktive» virkelighet som i stor utstrekning betinger de videre utviklingsvilkår for livet i samfunnet.

Det er mange som strever med å få klarhet i begrepet «fiktiv». Fiktiv har å gjøre med «tenkt» eller «tenkte størrelser». Slike tenkte størrelser har ingen verdi i seg selv, sa BDB. Men er ikke det nettopp her så mange mennesker tar feil? Ja, hele vår kultur tror jo at «det tenkte», «fiktive», «det forestilte» har større verdi enn den levende og biologiske virkeligheten. Stemmer ikke det? Jo, det tror jeg er en riktig betraktningssmåte.

BDB sa at vi ikke måtte forveksle tankeformer med eksistensformer, for da bygger vi inn en selvoppløsningsprosess i samfunnsorganismen.

Det er ikke vanskelig å se at våre bysamfunn og det store samfunnsmaskineriet synest å være viktigere enn selv LIVET! Ofre vi ikke hver dag planter, dyr, fugl, fisk og mennesker for å holde det organiserte vanviddet gående? Ja, selv kommunikasjonen mellom mennesker er i dagens samfunn knyttet til teknikk istedenfor med munn-til-munn-metoden. Det ligger en begrensning på oss. Vi øves ikke opp til å uttrykke våre egne følelser og tanker...

Vi kaller det organisasjons- og datasamfunnet. Det er et velordnet og upersonlig samfunn, styrt utenfra, hvor ditt og mitt og den oppvoksende generasjon sitt tankeliv trenes i å ha samme funksjon som datamaskiner. I et slikt samfunn betyr vårt indre verdiliv lite eller ingenting. Det er slett ikke rart at kreft, som betraktes som en av våre livsstilssykdommer, sies, å ha utgangspunkt i psykologiske forhold.

De unge tør ikke tro på seg selv, sier Matti Bergstrøm – deres indre verdiliv er i ferd med å dø bort! Den engelske psykiateren Ronald D. Laing har studert sammenhengen mellom det moderne samfunn og de tidstypiske sinnslidelser. I et samfunn hvor menneskene ikke kan organisere hverken sitt eget arbeid eller sitt eget familieliv utvikles det en robotaktig livsstil. Hele tiden er det krefter utenfor en selv som avgjør livsrytmen. På den måten «fanges» vi i det som Kjell Dahle kaller for den vonde sirkelen.

Konflikt mellom produksjonsutvikling, den sosiale teknikk og pengeteknikken

Vi høster idag fruktene av den vitenskapelige rasjonalitet som vant frem i løpet av 1600 tallet, og som bl.a. resulterte i en stadig økende akselererende teknisk utvikling. I kjølvannet av den tekniske utviklingen har det fulgt både pluss- og minussider. Det positive ligger i avskaffelsen av blodslitet. De negative virkningene i form av trusselen om en altomfattende økologisk krise...

Vi advares stadig vekk. Samfunnsutviklingen går i feil retning. World Watch Institutt har i en årrekke advart oss, gitt oss veldokumenterte uttalelser i favør av en negativ samfunnsutvikling. I 1996-utgaven av «State of the world» eller «Verdens tilstand» som den på norsk heter, slås det atter fast at menneskeheten går inn i en ustabil fase historisk sett:

– risikoen for klimaforandringer

og overstymmelser og katastrofer er overveiende, og med stor sannsynlighet kan disse tilskrives menneskelig påvirkning

– vi advares videre mot bioinvasjonstrusselen, mot infeksjonssykdommer som på kort tid kan spres over hele kloden på grunn av vår intense flytrafikk...

Per Dalin, forfatter av boken «utdanning for et nytt århundre» sier at Europa nå gjennomlever det viktigste paradigmeskifte i dette århundre. De nåværende bevegelser er en del av en prosess som fører oss fra en døende tidsalder inn i en ny...

Mye av turbulensen i Europa er forbundet med at kommunismen som samfunnsideologi har brutt sammen – og frembrakt, eller brakt liv i gamle og nasjonale motsetninger. Mye taler for at vi får oppleve en rekke bitre etniske, religiøse og nasjonale konflikter hvor faren for nye kriger vil bli akutt... Øst-Vest konflikten er erstattet med en intern europeisk identitetskrise.

Hva består så problemet i ut fra den brochmanske forestillingsverden? Jo, sier han, tidens brennpunkt, eller det livstruende hvor vi i sannhet synest å ha kjørt oss fullstendig fast, er det økonomiske området. Hele verden lider under den uoverensstemmelse, som det idag er mellom:

Produksjonslivets utvikling – den sosiale teknikk/ vår pengeteknikk

Det er altså en livstruende og selvutslettende motsetning innebygget mellom vår produksjonsutvikling og vår sosiale/økonomiske pengeteknikk.

Det er disse forhold som er mekanismene bak den kollektive avsporingen fra den biologiske- og økologiske virkeligheten, fra den virkelige virkeligheten.

Det er selve samfunnstreet som er sjukt, ute av stand til selvhelbredelse. Derfor blir det som i eventyret om trollet med de mange hoder. Vi hugger ett av og det vokser to nye ut igjen... Utviklingsøkologen Urie Bronfenbrenner bruker begrepet «brannutrykning» i vår iver etter å plastre og reparere syke deler i samfunnsorganismen... Vi spyr på millioner etter millioner inn, men fruktene vi høster er overveiende flere samlivsbrudd, økende stoffmisbruk, mangel på omsorg, osv...

Det hele dreier seg om en ny tanketeknikk eller livserkjennelse, skriver Nils Christian Skarpeteig i sin avhandling om BDB sin pedagogiske visjon. Nok om det, – så har iallefall den finske professoren, Matti Bergstrøm, forsket og forsøkt å finne ut hvordan vårt tankeliv

arbeider. Bergstrøms modell av vår hjerne kan være nyttig i vår streben etter å utvikle en tenkemåte som ivaretar liv, for det er nødvendig å begynne å tenke annerledes for å styre unna den nåværende katastrofale samfunnskurs:

Matti Bergstrøm stiller seg skeptisk til den rådende kunnskapstenkning. BDB tok også avstand fra den rene forstandstenkning. Begge tar de til orde for mer helhetlige og balanserte tenkemåter.

1. Vårt tankeliv er, sier Bergstrøm: Bygget opp omkring tre ressurser. Den første ressursen er: KRAFTEN. «Kraften» viser seg i våre muskler som energi, og på det mentale plan som bevissthet.

Det «mentale» lar seg forstå som en helhetstilstand, en «makrotilstand» av nervenettets signalrom. Mye tyder på, sier Bergstrøm, at det psykiske kan forstås som hjernens «helhet», og det fysiske som dens «deler», elementer el. mikrotilstand.

2. Den andre ressursen i vårt tankeliv er den analytiske eller den vitenskapelige tenkemåte. Tenkemåten er knyttet til «delene», det ytre og målbare, eller til, som nettopp sagt, mikrotilstand.

Ut ifra Bente Müller sin tenkning er denne tenkemåte ofte forbeholdt, eller knyttet til det maskuline prinsipp – og mennesker som baserer sin etikk på det maskuline prinsipp tror at menneskeskapte systemer, som kirke, stat, religion og ideologier har høyere verdi enn et enkelt menneske – og at det er etisk forsvarlig å utrydde eller sperre inne individer som oppfattes som en trussel mot et av disse «vesener».

3. «VERDITENKNING» er vår hjernes tredje ressurs. Tenkemåten har magre kår for å utvikle seg innenfor storsamfunnet. «Verdi»-tenkning har å gjøre med valg og vurderinger, at vi nærmest i alle sammenhenger spør oss selv, eller tar opp en diskusjon på om «ditt eller datt» har noen mening eller hensikt. I dagens teknologiske samfunn burde vi uavlatelig ha spurt oss selv, om vi er tjent med så mye data og teknologi. Det har seg nemlig slik, at vi tror, at teknikk er uttrykk for en høytstående kultur. Men det er en illusjon. Kjennetegnet ved en høyerestående kultur er en naturlig omgang med kvaliteter som nestekjærlighet og kreativitet og mening. For å virkeliggjøre slike verdier, er det nødvendig å utvikle verditro.

La oss så langt si det igjen: verden er idag utsatt for enorme rystelser og kraftige bevegelser. Brochmann var klar over dette – og for han dreide dette seg om et mentalitetsproblem.

Matti Bergstrøm gir oss et visst tak på mentalitetsproblemet, et slags redskap til å forstå hvor vi er hen i menneskehetens utvikling mot gudsrrike. Vi vet nå at det er knyttet tre tenkemåter til vårt tankeliv – emperisk påvisbare måter å tenke på...

Hjernens kraftpotensiale betyr ikke så mye for oss i denne sammenheng. Derimot er det av vesentlig betydning at vi blir oss bevisst den begrensning som den analytiske tenkemåte innebærer. Tenkemåten har skapt byer, industristeder – og tettsteder som økologene forstår som økologiske

katastrofer...

La meg si en ting: den analytiske tenkemåten er ikke utelukkende negativ. For det har seg slik, at vi måtte gå denne veien for å utvikle oss videre. Det er bare det, at allerede i begynnelsen av dette århundre, sånn omkring 1920-årene, kanskje enda før, var vi egentlig rede i samfunnsutviklingen til å redusere bruken av den rene forstandstenkning til et minimum. Men det har altså ikke skjedd. Tvert imot. Tenkemåten vinner stadig terreng.

Det er viktig at barn og unge tar i bruk sine verdiressurser, sier Bergstrøm, for dersom vi ikke gjør det, bygger vi automatisk katastrofen inne i samfunnsutviklingen. – Vi har nå, sier han, maksimert våre energiressurser, dvs. vann, ild, elektrisitet og kjernekraft (kraftprinsippet). Deretter begynte vi å bli interessert i kunnskapen, som vi nå er i ferd med å maksimere i form av kunnskaper om våre omgivelser, kommunikasjoner, vitenskap, og nå også ren informasjon som bl.a. datateknikk og genetik. Men utviklingen av verditenkningen er derimot, bare i sin spede begynnelse...

Bergstrøms tenkning gjør det lettere å stake ut veien til det lovede landet eller til verdisamfunnet, men da er det en forutsetning at vi slutter å oppdra og fostre hele generasjoner til «verdi-invalid», individer som vet mye, men som ikke har fått utvikle sin evne til å bruke kunnskap og energi på en adekvat måte.

Våre generasjoner er ikke i stand til å bruke teknikk på en riktig måte: umenneskelig, uvurdert bruk av de tekniske ressurser leder til økologiske problemer, overbefolkning, overeffektivitet, økonomisk vekst, krig, osv...

I dag, sier Bergstrøm videre, øker våre energi- og kunnskapsressurser enormt i form av bl.a. den ekspanderende datateknikken, samtidig reduseres vår vurderingsevne katastrofalt. Dette er en direkte følge av det kunnskapssentretre synet på mennesket og naturen og av en verdiinvalid fostringsfilosofi. Vi bygger ubevisst katastrofen inn i vår teknikk.

Vi må la de unge utvikle sine verdiressurser. Vi har nå, sier han, maksimert våre energiressurser, dvs. vann, ild, elektrisitet og kjernekraft (kraftprinsippet). Deretter begynte vi å bli interessert i kunnskapen, som vi nå er i ferd med å maksimalisere i form av kunnskaper om våre omgivelser, kommunikasjoner, vitenskap, og nå også i form av ren kunnskap som bl.a. datateknologi og genetik. Verditenkning, er derimot bare i sin spede begynnelse.

Verditro

Kunnskap fanger de ytre krefter. Kunst, tro og religion representerer det indre liv. Vårt verdensbilde er idag knyttet til det ytre, til den fysiske verden. Dette må komplementeres, utfylles eller utvides til å gjelde det som har med vårt indre liv å gjøre: Det vi trenger, sier David Icke, er en ny åndelighet, men ikke religion. Disse to forveksles konstant, men er altså ikke det samme.

forts. side 5

Morgendagens samfunn er både et verdisamfunn og et økologisk samfunn

Det kan forstås i lys av Brochmann sitt nye livssyn. Livssynet skiller mellom det som fungerer etter organiske prinsipper (biologisk liv), og det som vi ordner på en mekanisk og skjematisk måte. I dette biologiske paradigme er åndsbegrepet inkludert. Det er ved hjelp av tanken vi skaper noe, og tanken sidestilles med et frø. Frøet har spirekraft på samme måte som vi har tankekraft. Vi er nødt å forstå og erkjenne lovmessigheten i åndens (tankens) verden, og forstår vi dette og får frigjort vår skaperkraft, kan vi åpne opp for en ny samfunnsutvikling.

Vi står idag på overgangen, midt mellom en døende, materialistisk oppfatning av livet til erkjennelse av at livet er ånd. Morgendagens samfunn kaller Bergstrøm et verdisamfunn, mens økologi- og miljøbevegelsen betegner det som et bærekraftig, økologisk samfunn. Men dette er to sider av samme sak. Det ene kan ikke tenkes uten det andre. En virkelig kursomlegging kan ikke tenkes før vi får frigjort vårt tankeliv slik at vi er i stand til å skjelve mellom tankeformer og eksistensformer.

I dag har vi fiksert fast vår tankeenergi på penger, og penger i seg selv hører til den gamle forståelsen av virkeligheten, til de tenkte verdier. Vi tenker at de har verdi. Men det er altså ikke nok, og ved nærmere ettertanke forstår vi nok godt at det som er tenkte verdier ikke kan ha noen verdi i seg selv. Det er uhyre viktig å få forståelsen av hva det betyr, for det er neppe noen mennesker som egentlig vil ofre fugler, fisk, planter og dyr for noe tenkt, noe «luftig» i våre hoder, når det går opp for dem at tenkte verdier (penger) ingen verdi har i seg selv.

Nøkkelen til det nye verdensbilde, det universelle, organiske verdensbilde ligger i at vi forstår at det biologiske har virkelig liv. Det mekaniske og livløse har bare relativ verdi. Idag er det omvendt.

Slike ytre tegn på at miljø- og økologirevolusjonen er i gang, er f.eks. de utallige, danske sosiale eksperimenter – og nye fellesskapsformer, som er under utprøving. Økolandsbyer er kanskje den mest helhetlige formen for forsøk på å foregripe bærekraftige fremtidssamfunn i nåtiden. En «ekte» økolandsby er utstyrt med både boliger, arbeidsplasser, rekreasjonsmuligheter, fellesredskaper og sosiale samlingssteder.

Det betyr likevel ikke at ikke indre bevissthet og verdier prioriteres. «New Age» er betegnelsen som vi i Vesten vanligvis betegner slike retninger. Enkelte av dem tror at dagens samfunnsystem kan løse miljøproblemene, bare menneskene innenfor systemet gjennomgår en åndelig bevisstgjøring. Noen mennesker ser nok for seg en ny samfunnsordning i kjølvannet av en åndelig vekkelse.

Dette kan sees eller tolkes i tråd med misjonsbefalingen om at Kristus gjenkomst skal skje når alle folkeslag på jorden har hørt «ordet». I nyorienteringsbevegelsen vet vi at det er ikke Kristus bokstavelig som skal komme igjen, men det er hans sinnelag og bevissthet som skal vinne innpass igjen.

Det er også mulig å forstå utviklingen mot en ny kollektiv bevissthet i lys av teorien om at vi nå, individuelt og kollektivt, bør utvikle en tenkning som dreier seg om verditro. Bergstrøm forklarer dette slik hvorfor vi bør prioritere verdier fremfor kunnskap:

Vi kan ikke, sier han, grunne logisk over det vi setter pris på like lite som kunnskap har noen verdi i seg selv, hvis vi ikke tror på den. Det forhold, at vi tror på kunnskapen som vi gjør i dagens samfunn, og at vi presser den på barna våre, må komme fra en tid da det var verdifullt å vite...

En slik tid fantes virkelig da naturen med sine skjulte krefter utgjorde en trussel mot oss. Bare kunnskap om disse kreftene kunne redde oss og holde liv i oss. Vitenskapens tid kom.

Men nå kjenner vi disse kreftene og trusselen er så å si forsvunnet. Det er ikke lenger nødvendig å verdsette kunnskap om de ytre forhold så høyt. Vitenskapens tid er i ferd med å passere. Vi trenger ikke tro på en vitenskap som mangler begrepet «verdi» eller «mening» og «hensikt». Et verdisamfunn, sier Bergstrøm, er et samfunn som kontinuerlig produserer verdier. Orden og kunnskap i et slikt sosialt system er under konstant forandring, slik at det kontinuerlig blir vurdert, nedvurdert og omvurdert. Dette systemet gir mennesket en mulighet til å være kreativ. Kunnskap i et verdisamfunn er ikke lenger et problem, bare bruken av kunnskap for rett mål.

Dette eksemplet illustrerer på en utmerket måte hva som ligger i «verditenkning»:

Vi tar utg.pkt i et felt tre som jeg støter på når jeg går tur i en skog. Jeg kan i prinsippet avlese hvor mye kraft (energi/kraftprinsippet) det trengs for å felle treet. Jeg kan også avlese kunnskapen (kunnskaps- el. faktaprinsippet) om hvordan treet ble felt, f.eks. om det skyldtes et lyn eller om treet ble felt med øks. Dette er informasjonsporet. Men hva med verdien? Hvordan kan jeg avlese eller måle verdien? Ja, jeg er kanskje naturvenn og ser at noen hogget ned treet med øks, og da mener jeg at vedkommende gjorde skade på skogen. Jeg har avlest verdien. Men hvis jeg senere på turen møter en mann med øks som har felt treet og får høre at han gjorde det for å berge sin familie fra å sulte og fryse ihjel, da forandres verdien av det felte treet: verdien angis av at man kjenner til alle momenter som førte til selve handlingen.

I dette tilfelle her er det tydelig at det dreier seg om menneskeverdier. Eller som Kristus sier: skatten i menneskeåkeren er menneskeverdier.

Ut i fra litteraturen (f.eks. pedagogisk orientert stoff er det tydelig også at mann og kvinne tenker og handler ulikt). Mannens verden er teknologien, det ytre og mekaniske, mens kvinnes verden er gjerne knyttet til andre menneskers behov. Tradisjonelt har det lenge vært slik at kvinnen har «vært-for-andre» både på jobb og hjemme. Bente Müller sier at kvinnen tenker ut ifra psyke, fra sitt indre, mens mannen er knyttet til ytre og synlige betingelser for sin tenkning.

Det jeg prøver å si her er at det

synes å være sammenhenger mellom det å utvikle verditenkning, Kristus lære om at den gode vin kommer til slutt, om med det at kvinner er orientert mot mennesker og liv. Ut ifra Bergstrøms sin tenkning dreier det seg om utviklingen av verdier, og de reelle valg kan først gjøres når vi kjenner helheten. Da først kan vi tenke og handle ut ifra iboende og psykisk virkelighetsforståelse.

Spørsmålet som nå melder seg er: hvor står vi så ut ifra Brochmanns nye livssyn? Er dette perspektiver som lar seg unnfange av hans tenkemåte? Ja!!! Jeg kan ikke forstå annet at nettopp hans påvisninger om at vi står på inngangen til en organisk, holistisk forståelse av verden, nettopp rommer det som er sagt, og at slike synspunkter som dette, er viktig å skaffe seg, for å bidra til utviklingen av en bærekraftig utvikling. «Alt henger i sammen», sier økologene, og derfor kan forståelsen av hva slags verdier henholdsvis mann og kvinne står for, bidra til større klarhet i valg av veien videre.

Vi skal også være klar over at Brochmann mente at verden kom ikke i orden før forholdet mellom deg og meg var ok. Derfor bør vi også streve for å forstå hvordan vi kan få det til. Og det har uten tvil noe å gjøre med forholdet mellom

kjønnene. En annen sak er det naturligvis at det alltid har eksistert menn og kvinner som ikke har latt seg fange opp av «typiske» kvinnelige og mannsdominerte måter å forholde seg til livet på.

Et poeng her er at James Robertson, engelsk, alternativ og grønn økonom påpeker at vi trenger mer kvinnelighet i samfunnet, dvs. omsorg, varme og tilfredsstillelse av menneskelige behov...

Som sagt, eller antydte: BDB sin nye livserkjennelse rommer plass til det meste – ialle fall det som fremmer livsverdier, og ikke minst er det plass til David Icke sitt rop etter en ny åndelighet...

Den nye åndelighet – eller tenkemåte – bærer vår tid i sitt favn – og antagelig er det her «skoen trykker».

Det er de som snakker om akkumulasjon av åndelige krefter, som på et tidspunkt ikke kan forutsies passerer en terskel. En slik kritisk masse vil, når den har bygget seg opp, under visse omstendigheter oppnå en transformativ innflytelse over hele samfunnet og reorganisere det kollektive mønsteret som får folk i samfunnet til å handle i fellesskap. Denne uttalelsen ble gitt allerede på 80-tallet av Rudolf Bahro, en av de mest markante profilene hos De Grønne i Tyskland. Folk flest har vanskeligheter med å akseptere slike

postulater...

Rudolf Bahros tanker synes likevel å være likheter med tankene til David Icke. Han sier at hvis den menneskelige rase kan destabilisere planeten med våre tankemønstre, så kan vi re-stabilisere og hjelpe med å helbrede dem ved å endre disse mønstre. Hvis kjærlighet avløser hat, medlidenhet avløser hevngjerrighet, hvis frykt og skyld visner og dør med oppvekkelsen av glede og håp, så opphører en del av problemet og blir en del av løsningen. Så enkelt er det...

Et menneske kan når som helst enda begynne å tenke på en ikke-destruktiv måte, og gjør vi det, kommer vi nærmere den store omstilling i den kollektive bevissthet, som vil transformere livet på Jorden.

Elsk de selv, og du vil elske andre. Tilgi deg selv, og du vil tilgi andre. Respekter deg selv, og du vil respektere andre. Helbred deg selv, og du vil helbrede verden...

Det er likevel slik at vi som enkeltindivider er nødt til å fjerne vårt nåværende samfunnstre, for som kjent kan ikke et tre som er infisert av all verdens elendighet bære gode frukter. Men ved å tenke slik som det er antydte ovenfor, skulle det ikke by på noe uoverstigelig problem å helbrede samfunnstreet, og på den måten åpne opp for en utvikling som antydte ovenfor.

På mange måter er vi inne i denne prosessen. Men vi har ikke helt funnet «nøkkelen». Likevel er det mye å lære av de utallige forsøk på forandringer som grov opp i verden. De er så absolutt å forstå som spirer til det nye og bærekraftige samfunnet, som nødvendigvis må dreie seg om nestekjærlighet (menneskeverdien) og kreativitet. Uten av vi utvikler disse kvaliteter, finner vi ikke veien til det nye landet.

Forsøk for forandring

«Pessimister er dog de reneste tåber; de tror på det motsatte av hva de håper. Nej de optimister som livet beror på er de der tør håpe på noget de tror på».

Piet Hein

Ønsket om en kursendring til et bærekraftig samfunn er et viktig utgangspunkt for dette foredraget. Visjonene eller profetiene for morgendagen er dystre. Men som det stod i en artikkel her nylig, skrevet av en Bjørn Sævareid, så er tross alt krystallklare visjoner også bare fremtiden slik den ser ut akkurat i øyeblikket.

Likevel er det slik, sier Sævareid, at forandrer vi forutsetningen, dvs. de kollektivt gitte livsvilkår for vår individuelle eksistens, så forandrer vi forutsetningene for visjonene – for som sagt: kan vi destabilisere planeten med våre tankemønstre så kan vi også re-stabilisere og hjelpe til med å helbrede den ved å endre disse mønstrene.

Antilogos, den analytiske tenkemåte, knyttet til en «ensidig» tolkning av det maskuline prinsipp, representerer en historisk epoke som er i ferd med å passere. Epoken må forstås som en bestemt periode i menneskehetens utvikling.

Det er den ekte logos som nå skal overta. Eller for å si det på en annen måte: tiden er inne for at den

naturlige tenker skal se dagens lys.

«Logikk («antilogikk») er et meget elegant verktøy, sier den alternative vitenskapsmannen, Gregory Bateson, vi har hatt en masse nytte av det gjennom to tusen år eller noe sånt, men det duger ikke til å forstå den levende naturen med. Den levende veien er rett og slett ikke føyd sammen av logikk.»

Matti Bergstrøm sin modell av hjernen synes å bekrefte både den alternative vitenskapsmannen Bateson sin antagelse, og M. Bergstrøms tese om at vår hjerne til sjuende og sist ikke arbeider logisk på den måten vi vanligvis gjerne vil ha det til. Det er denne tenkemåten vi nå må forsøke å forstå, og legge forholdene (de kollektive) til rette for gjenfødselen av det egentlige mennesket.

Det har seg slik, sier Matti Bergstrøm, at våre hjerners utvelgelseskjerner ikke arbeider logisk. Vi velger ikke ut ifra logikken, men ut ifra aksiomer eller grunnsetninger. Aksiomene er et resultat av en utvelgelsessituasjon. Logikken følger siden aksiomene automatisk. Aksiomene er resultatet av en utvelgelse. Og det «rette» blir resultatet hvis man velger fritt... (se illustrasjon)

En slik situasjon har vi ikke i dagens samfunn, selv om det fins «befridde slaver», eller «pustehull» eller økologisk rom, som gjør det mulig for den naturlige tenker å overleve...

Men vi er på vei! Ja! Noe skjer «overallt». I de siste månedene har det skjedd viktige fremskritt: vindkraft og bioenergi kommer nå, og ikke minst gleder vi oss over at det i disse dager legges til rette for bærekraftige lokalsamfunn i Bergen via Lokal Agenda 2 (Bergen Forum 21).

Boken «Forsøk for forandring» av Kjell Dahle gir et oppmuntrende bilde av det mangfold av ideer og tiltak for forandring som eksisterer – og som er til sjuende og sist alternativer til den offisielle politikk, skriver Erik Damman bakpå boken.

Det er et hovedspørsmål for Kjell Dahle å forsøke å få svar på dette: kan sosiale innovasjoner som har vist seg i praksis å fungere, fremme en kursomlegging til et bærekraftig samfunn?

Sosiale innovasjoner vil si enkeltforsøk som har vist seg i praksis å fungere, etter å ha vært utprøvet i praksis.

Det danske samfunnet har lenge vært regnet som et slags «sosialt laboratorium» for eksperimenter. I en studie med den betegnende tittelen «Fra de tusen blomster til en målrettet utvikling» beskrives en utvikling i tre faser når det gjelder nyere dansk forsøksvirksomhet.

Fase I, de tusen blomsters periode fra 70-tallet og et stykke ut på 80-tallet, var preget av mange fritt voksende, selvgrodde eksperimenter. Det dreide seg først og fremst om idéproduksjon med punktvis overskridelser av fastlåste systemer via noen praktiske fungerende eksempler på alternative muligheter.

En lang rekke eksperimenter, såkalte «alternativer» til konvensjonelle løsninger ble utprøvd, ofte med utg.pkt. i ulike

Morgendagens samfunn er både et verdisamfunn og et økologisk samfunn

sosiale bevegelser. Eksempler på viktige aktører er:

- kollektivbevegelsen
- en pedagogisk reformbevegelse
- slumstormere med sine okkuperte hus
- foruten kvinnebevegelsen med sine kvinnehushus og krisesentre

Fra slutten av 70-tallet kom det også inn en annen forsøksretning i form av new age-inspirerte, åndelige fellesskap. Her bor og arbeider man gjerne sammen i tilknytning til for eksempel meditasjon, selvutvikling og kursutvikling. Denne retningen var sterkt voksende utover på 80-tallet.

Mot midten av 80-tallet gikk dansk forsøksvirksomhet inn i fase 2, omtalt som en utviklingsperiode. Fra en del av en opposisjonsbevegelse ble forsøksvirksomheten nå gradvis integrert i etablerte maktstrukturer. Erfaringene fra disse spredte eksperimenter ble søkt anvendt innenfor brede utviklingsstrategier. Viktige eksempler på den nye generasjonen av prosjekter er:

Forsøk med fornybar energi, som ble omgjort til hel- eller halvstatelige energikontorer og folkesentre over hele landet.

Center for Sosial Utvikling (en landsomfattende, gratis konsulenttjeneste for forskningsmakere, som ble opprettet i 1986).

Prosjekt Grønn Kommune; et samarbeidstiltak mellom Miljøministeriet og ni kommuner, som resulterte i tilsammen 500 konkrete miljøprosjekt og aktiviteter i perioden fra 1989 til 1991.

De mange blomster fikk forsåvidt fortsatt blomstre, men nå innenfor en verden der ting skjer i form av planer, gjennomføringsbeskrivelser, vurderinger og formell rapportering. Viltvoksende blomster vek plass for nye vekster, henvist til et liv i blomsterpotter med offentlige vedtatte mål...

Men det offentlige tok på ingen måte over all forsøksvirksomheten i Danmark – danske forsøk utgir et mylder av virksomheter, som tildels er lite synlige... så sent som i 1987 ble det anslagsvis antatt at det ialt var under utprøving 15.000 forskjellige sosiale eksperimenter og nye fellesformer.

På 90-tallet gikk dansk forsøksvirksomhet inn i fase 3. Dette er en selektiv periode, preget av enda mer statlig målretting og styring. Denne forskyvingen skyldes problemer man har opplevd når det gjelder å forankre og videreføre mer radikale og grenseoverskridende prosjekter lokalt.

Brundtlandsbyer er her eksempler som har som siktemål å sikre en mer bærekraftig utvikling. I 1990 startet Toftlund i Sønder-Jylland opp et pilotprosjekt i samarbeid med Bredtstedt i Schleswig-Holstein. Dette Brundtlandbyprosjektet tok sikte på å spare mellom 30–50 prosent av en kommunes energiforbruk. Gjennom å engasjere hele lokalsamfunn skulle man få dette til ved hjelp av allerede kjent teknologi. Målet ble langt på vei nådd. CO2 utslippene klarte man å redusere med over 50%.

De sosiale og økologiske eksperimenter i Danmark og andre steder i verden er naturligvis mye, mye mer omfattende enn det lille risset som jeg har pekt på. Danmark inntar likevel en klar førerposisjon når det gjelder forsøksvirksomhet, i

Norden såvel som i en større internasjonal sammenheng.

I Norge er økolandsbyer på planleggingsstadiet. Nærmere 100 personer stilte våren 1996 på et møte i Oslo, der utenlandske erfaringer ble presentert. På Fugleklo i Hurum finnes det konkrete planer om over tid å bygge opp en økolandsby med boliger, arbeidsplasser, hagebruk, felleshus, dyrehold med mer. Forum for norske økokommuner, dratt i gang av Erik Myrhaug, hører med i dette bildet.

Nå er det imidlertid ikke slik at alle som driver med sosiale og økologiske forsøk kan bli fortropper i kampen for et fremtidig bærekraftig

makronivå, f.eks. at de er i stand til å påvirke hvilken retning samfunnsutviklingen tar ...

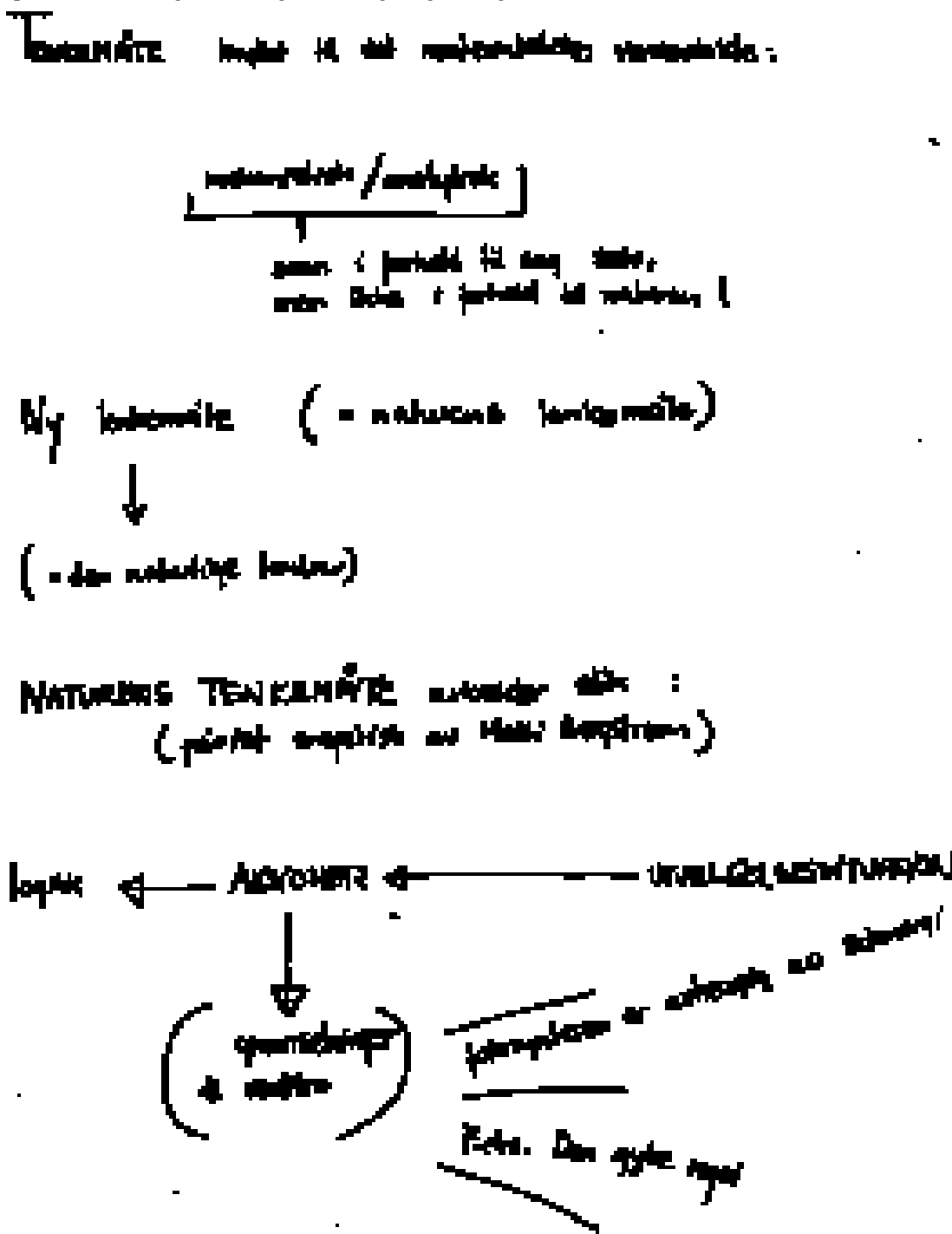
Et viktig poeng er videre at sosial og økologisk forsøksvirksomhet ikke må begrense seg til symptombehandling. Den må forholde seg til problemenes årsaker. Ofte er det slik at sosiale og økologiske forsøk i mange tilfeller, men ikke nødvendigvis, tilfredsstiller disse kravene.

Noe sesam sesam utgjør likevel ikke lokal forsøksvirksomhet. En utvikling i retning av mange isolerte enkeltforsøk, der man ikke tenker utover egne behov, vil neppe få de ønskelige ringvirkningene.

mulighetene i det å leve på en mer sosial- og økologisk riktig måte. Økt synliggjøring av sosiale og økologiske forsøk er derfor viktig og en utfordring til oss alle!

En ting er imidlertid å bidra til mye nye og mer bærekraftige løsninger på avgrensede områder. Noe annet er å bidra til at samfunnet som helhet legger om kursen i bærekraftig retning. Flere forskere og aktivister har konkludert med at «eksempelets makt» ikke holder som helhetlig strategi for en kursomlegging.

Vi må utvikle naturen sin tenkemåte

samfunn. Ut i fra Kjell Dahle sine drøftelser omkring hva som kan betraktes som «bærekraftig» er det slett ikke slik at et stort antall økologiske «enkelthetforbedringer» gir oss den nødvendige kursomlegging, dersom de er å sammenligne med rustbanking på et synkende skip.

Hvordan kan man så si at en sosial oppfinnelse har vist seg å fungere, etter at den har vært utprøvet i praksis? Noen vanlige kriterier er de følgende:

- den viser seg mer effektiv enn tidligere praksis
- den er ingen døgnflue, men kan benyttes over tid
- den blir tatt alvorlig av folk

Felles for disse kriteriene er at de beskriver utfall på mikronivå. Andre velger å stille krav til forsøk på

Kjell Dahle sin bok er mye mer enn dette. Den behandler og drøfter på en grundig måte de forskjellige forhold, som er relevante i lys av hans utgangspunkt, nemlig hvordan vi skal få til en kursomlegging av samfunnsutviklingen i retning av en bærekraftig utvikling. Intensjonene er å endre kurs slik at vi igjen kan leve innenfor naturens tålegrense (disse ble overskredet en gang på 50-tallet).

Mangfoldet av sosiale og økologiske forsøk som har vært belyst i boken: Forsøk for forandring? utgjør et potensiale, ja!!! Men dette potensialet har i sannhet vært altfor dårlig utnyttet. Antagelig ville effekten av slike forsøk vært mye større, om langt flere av befolkningen ble klar over

(dvs. en ny livserkjennelse eller tanketeknikk)

Samfunnet er en institusjon som er informasjon (dvs. kunnskap og energi ≈ informasjon). En slik forståelse av samfunnsorganismen er i konflikt med en grunnleggende tese hos Brochmann. Han sier at samfunnet er en levende organisme. Og dersom vårt samfunn ikke er i tråd med denne erkjennelsen går samfunnet i oppløsning...

At samfunnet lar seg forstå som et informasjons- og organisasjonssamfunn betyr i praksis at organisasjonene «tar vare på oss» og således rommer det små forutsetninger for å utvikle verditro. Det er likevel ikke slik at sider ved organisasjonslivet er å forstå som

negative. Nei! Imidlertid er det slik at vi nå trenger alle mulige visjoner for å skape det bærekraftige samfunnet. Derfor også søkelyset på organisasjonene.

Poenget er at vi må «finne hverandre som mennesker» for å skape verdisamfunnet. Og dersom vi skal klare dette trenger vi å utvikle verditro, våre evner til å velge og gjøre vurderinger. Nestekjærlighet vil gro bedre utenfor vedtektenes labyrint enn innenfor.

Fortsatt er det slik at det ikke er «god tone» å utvikle denne side i vårt tankeliv. Derfor bygger vi automatisk inn katastrofen i utviklingen. Dette har noe å gjøre med det at det er bare verditro som er i stand til å kontrollere utviklingen. Ytre maktmidler vil før eller seinere komme til kort.

Tenkte verdier eller tallstørrelser som penger egner seg heller ikke som «gulrot» som vi «gjør alt for». I så måte er de nye byttingene bedre egnet, da de til dags dato i hvert fall ikke har latt seg regjere av symboler som overskyggende maktmiddel.

Det materialistiske eller fysiske verdensbilde, som nå er i ferd med å oppløse seg selv, må utvides til å gjelde vårt indre verdiliv. I det gamle bondesamfunnet var individets fenomenologiske (individets opplevelse) opplevelse av livet altoverskyggende.

I industrisamfunnet har vår indre og personlige opplevelse og forståelse av tilværelsen gått tapt. Vi er nødt til å erkjenne at vi trenger en åndelighet, slik at vårt tankeliv får sin rettmessige plass i skapelsen.

Den dominerende tenkemåte er i vår tid den analytiske eller den vitenskapelige. Vårt materialistiske livssyn er knyttet til denne tenkemåten, som igjen er et uttrykk for et av de tre prinsipper som råder i vårt tankeliv.

Brochmann skilte ikke så eksplisitt mellom den analytiske og verdiorienterte tenkemåte. Egentlig mente han vel at dagens motsetninger mellom vitenskapelig tenkemåte og verditro måtte forenes i en høyere enhet.

Hele BDB sin tenkemåte er preget av en helt ny verdilære som vår tid er svanger med. Brochmann mente om seg selv at han hadde løst livsspørsmålene, slik de nødvendigvis måtte fortone seg for dagens mennesker.

I løpet av de siste årtier er det vokst frem utallige økologiske- og sosiale eksperimenter. Slike tegn i tiden dreier seg om endringer både på det indre og ytre plan. De mange økobyer sentrerer sin virksomhet om den organiske virkeligheten. Ut ifra den nye livsforståelsen og det biologiske paradigme hører også essensen i New Age hjemme her. Økt indre selvforståelse og større bevissthet er det sentrale i deres tenkning. Men da vårt tankeliv hører med til vårt biologiske utstyr, er det naturlig å plassere de som arbeider for økt selvforståelse i den organiske og virkelige virkeligheten.

Det er likevel slik at de mange sosiale innovasjoner nødvendigvis ikke endrer den totale samfunnsutviklingen. Samfunnstreet må fjernes med roten om det skal bli en reell ny samfunnsutvikling.

forts. side 7

frå side 2: Gudsriket på jord er ingen drøm

spørsmål om jøde eller greker, mann eller kvinne, trell eller fri, sier salig Paulus.

Jeg sa at fristelsene i Mat. 4 er Jesu opptakt til fullstendig å revolusjonere og få revidert menneskenes samfunnsoppfatning. Mangt sa han siden om akkurat det samme ord som kan fylle all verdens bokhyller om de var nedskrevet. Ingen skal være i tvil. Å fødes på ny vil i virkeligheten bety å skifte livs- og samfunnsoppfatning. Skifte mentalitet. Det vil ikke nytte lenger å forsøke å skape fred i verden, selv om det ikke er noe annet enn nettopp

fred alle ønsker, dersom ikke slekten med lederne i spissen formår å gjøre forskjell på symbol og virkelighet – to slags fantasi og to slags virkelighet. Formår ikke menneskene å gjøre forskjell på samfunnet slik det ut fra Guds lover er oppbygget og slik det av seg selv fungerer, og på de lover og formeninger som menneskene med og uten kirkens veto hittil innbilte seg at det fungerte, er alt til fånyttet.

Kristus Jesus sa om de små barna: La de komme til meg, De hører Guds rike til. Derimot de religiøse og politiske barna. De som vet uten å

vite, som ser uten å kunne se og som ennå lever i den barnslige forestillingen at et samfunn er som et byggverk bygget av stener med menneskehender og ikke en levende organisme bygget av iboende lovmessighet – en lovmessighet vi som borgere må lære å kjenne alt fra vi er små, ellers ramler våre byggverk ned igjen med stadig nye forferdelser. Gudsriket på jord kommer til menneskene ved en ny fødsel – en fødsel noe annerledes enn fødselen fra mors liv.

Det forteller igrunnen alt sammen. **a.r.**

Morgendagens - - -

Likevel er det slik at de mange økologiske og sosiale eksperimenter vil gjøre det lettere for oss å avvikle det råtnende samfunnstreet.

Utviklingen av «naturens tenkemåte» (dvs. en organisk og universell tenkemåte) og utviklingen av verditro, er to sider av samme sak. Det dreier seg om å frigjøre menneskene slik at de kan bli fri fra det gamle verdensbilde. I dag er våre krefter og vår energi knyttet til et døende livsbilde.

«Gi menneskene et års ferie», skal BDB ha sagt, slik at de kan få en mulighet til å bli seg selv igjen». Ja, hvem er ikke enig i dette? Men det haster! Vi har tidsnød!!

Det er mye sant i BDB sin uttalelse, for hvorfor i all verden holde forbruksmentaliteten gående, når vi likevel har ALT? Piet Hein sier dette om tingenes tyranni:

Jeg går og gjør orden i
10.000 ting,
som jeg mente tilhørte mig –
Midt i mitt slid, ved et
tankepring,
settes et dystert problem i sving:
Ejer jeg dem eller ej?
– Sandheten ligger vel
deromkring,
at ejer du mer end 8 ting,
så ejer tingene dig.

Det kan passe å runde av med noen konkrete tips som BDB mener vil åpne for en endring av samfunnskursen:

– For det første så er det nødvendig med en eksakt verdilære. Verdilæren må bygge på alt som er levende, som er i stand til å vokse i kraft av seg selv (planter, dyr, fisk, fugler og mennesker), har verdi i seg selv. Vår individuelle og kollektive livsstil må innordne seg dette utgangspunktet.

– Videre bør vi sette ned arbeidstiden og gi alle mennesker en garantert eksistenslønn.

– Det er også nødvendig med et nytt samfunns- og dekapitaliseringsprogram som viser veien til nullvekstsamfunnet.

Dette er i sannhet å legge om vårt produksjonsapparat. I sin bok «Pengene eller livet» har Erik Damman pekt på denne muligheten. Det tok to år å forandre og legge om produksjonsapparatet vårt under siste verdenskrig. Vi kan gjøre det igjen. En slik omlegging av vår produksjon tok Dag Hareide til orde for så sent som for knapt et år siden.

En slik omlegging vil løse opp den innebygde konflikten mellom

produksjonsutviklingen og den sosiale og rådende pengeteknikk. Dermed står vi foran en helt ny tidsepoke for menneskeheten. Måtte det bare ikke bli for seint!

Astrid Strømme

– Teknikk er ikke uttrykk for en høystående kultur. Det er en illusjon. Kjennetegnet ved en høyerestående kultur er en naturlig omgang med kvaliteter som nestekjærlighet, kreativitet og mening.

– Vi har maksimert våre energiresurser (vann, ild, elek., kjernekraft/kraftprinsippet). Deretter begynte vi å bli interessert i kunnskapen, som vi nå er i ferd med å maksimere i form av kunnskaper om våre omgivelser, kommunikasjoner, vitenskap, og nå også i form av ren kunnskap som bl.a. datateknologi og genetik. VERDITENKNING er derimot i sin spede begynnelse...

– Menneskene kan når som helst begynne å tenke på en måte som restabiliserer og helbreder tankemønstre som destabiliserer våre individuelle og kollektive liv.

– Økt synliggjøring av sosiale og økologiske forsøk er viktig og en utfordring til oss alle!

«Gi menneskene et års ferie, slik at de kan bli seg selv igjen», sa BDB engang...

– Vi trenger en eksakt verdilære med utg.pkt. i alt levende, dvs. alt som vokser og har kraft i seg selv (planter, dyr, fisk, fugl, mennesker) har verdi. Alt annet har relativ verdi, medregnet er her penger, som er å forstå som tenkte verdier. Tenkte verdier har ingen verdi i det organiske, holistiske verdensbilde (paradigme).

– Arbeidstiden bør settes ned. Alle mennesker bør få en garantert eksistenslønn.

– Produksjonsapparatet bør legges om, foruten at vi bør innføre et dekapitaliseringsprogram og innføre nullvekstsamfunnet.

Spådommer er en slags prognose

I Alternativt Nettverk 4/97 skriver Bjørn Sævareid dette om profetier. Det kan kanskje ha interesse i forbindelse med Rolf Høstmarks presentasjon av noen profeters visjoner.

Bjørn Sævareid sier at han har vært plaget av følgende problem: Hvis fremtiden kan forutses, kan den da ikke endres? Han kom gradvis frem til en erkjennelse om hva en spådom er. Han tror det er mulig å se fremtiden i krystallklare visjoner, men at det man ser, likevel bare er en prognose. Det er fremtiden slik den ser ut i det øyeblikket visjonen fremkommer.

Dersom forutsetningene endrer seg, gjør både fremtiden og visjonene det samme. At samme visjon gjentas over tid, er ikke et tegn på at den er uunngåelig. Derimot er det et tegn på at forutsetningene ikke har endret seg.

Min kommentar: Det haster med å endre de kollektive forutsetningene for våre individuelle livsstil!

Astrid Strømme

Statsdemoner - - -

skort på dei mest elementære løyvingar. Kommune og fylkesøkonomi er av lage og jarnvegane våre er blitt austeuropaiske. Gerhardsen starta godt, han. Det gjorde Borten, Korvald, Bratteli, Nordli, Gro og Willoch. Jagland også. Likevel, alle har dei lege under for den trua at staten er det same som samfunnet og at pengane er meir enn bytemidlar. – Opplese og vedteke. – Dei har verdi i seg sjølv! Men har dei det? Nei, staten er ein daut institusjon og pengane åleine er sjetongs (kvitteringar).

Det trengst såleis ein heilt ny mentalitet m.o.t. just nettopp stat og pengar, før dei rådande kollektive misærene kan rettast opp. Ved å pøse meir pengar inn i Det norske Statsbruket og Det norske pengeforbruket, vil resultatet bli inflasjon. Sjølv sagt blir det det. Men vil folket vere med på å frigjere seg frå statsdemonen og pengedemonen, for deretter å dekapitalisere og desentralisere i vårt vidstrakte og vakre land? Dersom viljen er der, vil dei tekniske framsteg, saman med delinga av samfunnsinnsatsen med fleire og fleire samhandlande hender, rette opp misæren.

Kva vil så KrF og statsminister Bondevik seie til dette? «Folket er hamna i Mammondyrking», sa

Human-etisk hjernevask?

Det finnes ingen gud, allmakt eller skaper – alt er tilfeldig! – Dette hevdes kategorisk av eldre og unge human-etikere. Følgelig må holdningen være «hjernevasket» inn i tilhengerne fra høyeste hold i Human-Etisk Forbund.

Som gudist (gudstroende uten kirke) mener jeg at ingen vet noe konkret om det oversanselige. Ingen har «patent» på Gud. Men heller ikke har noen «patent» på å hevde at Gud ikke finnes!

Fordi jeg har stor sans og sympati for Human-Etikernes vakre ungdoms- og navnefester opplever jeg det som særdeles åndsfattig hvis human-etikerne eksempelvis konsekvent påvirker (hjernevasker) barn og ungdom til å tro og hevde at det i stjernetåkens ufattelige kosmos ikke finnes annet enn mennesker, bingo og fotball! Dette må være like ensporet avstumpet som de såkalt personlig kristnes påstand om jomfrufødsel og spaserturer på vann uten is! – Spar oss også for lekser om «alt det onde» i verden! Gud gir oss klart valg mellom godt og ondt samt teknologi til å lage både kondomer samt flom- og jordskjelvsikre boliger!

Meninger etterlyses!

Ove Nielsen (gudist)

Moses til presten Aron, då han kom ned frå Sinai og hadde med seg Dei 10 boda. Presten Aron skulle leie folket medan Moses var oppe på fjellet i samtale med sin Gud. Og just nettopp, i denne same forvilla tilstanden, er det folket vårt er hamna i i Noreg i dag. Er statsministeren usamd? Kva er så vegen ut frå ein slik tilstand? Jau, først og fremst må vegleiarane erkjenne tilstanden. Gjer dei det, så er eit modernisert jubelårssystem rette vegen. Folket vil meir og meir kome til seg sjølv, straks penge- og statsdemonen slepper taket på sinnet. Verdinormene vil få prioritet og folket vil atter kunne leve i fred og sære, slik diktaren seier.

Mitt råd Bondevik, er dette: Ikkje be i store forsamlingar, heller ein tur på fjellet for å få Gud i tale. Og får du Guds ånd i tale, undre meg skal det då, om du ikkje også for vår tid vil få same råda og botemiddelet mot Mammon som Moses fekk. Du finn det i Den heilage skrifta 2. Mosebok, 20. kap. versa frå 1 til og med 17. Men gjer vel å studere alle desse versa. Den norske kyrkja har utelate dei aller første og viktigaste versa i Dekalogen (boda). Dei som skaper for forutsetninga for den kollektive mammongrådigeita som i dag florerer, ja, over den heile verda.

a.r.

Sandnes 5. okt. 1997:

Samfunnsliv

v/Anders Ryste

Jesuittereden er gjentrykt i Samfunnsliv. Det er så grotesk at jeg må spørre, er dette sant? Er det helt sikkert at det ikke er noe som er skrevet for å sverte den katolske kirke? Har du gransket din kilde om dette? For er dette sant så er ikke jesuittene kristne i det hele tatt. Det er nok annet å kritisere i den katolske kirke om ikke dette også skulle være med.

Johannes Østvold

P.S.

Jeg kjenner ikke til at Struknes er blitt tatt for noe han har skrevet om pavekirken.

D.S.

Halvveis i livet

Halvveis i livet likevel opprør – mot hva?

Døende livsformer, uøkologisk livsstil, tiriader av ord, tall – luftige fiktiver som hemmer din livskraft...

a.s.

Firdaposten 24.9.97:

Forsvoren ting skjer helst

Kven som har sagt det? Nei, men meininga i dei orda har eg oppfatta slik: Det som nokon har svore (banna) på ikkje skal hende, nett det vil hende. Dette kom eg i hug då eg no hørde i moraldebatten (P2 9.9.97) at ein måtte vedgå at han kanskje var litt feig, når det gjaldt å sleppe alle til med sine «sanningar».

Ja, det er færlig for «sanningar» som er berre halvsanning, som nokre held so sterkt på som om dei har sanninga, den heile.

No har dei «gode» samansvorne seg mot dei «vonde», dvs. slike som Carl I. og nokre som er endå verre. Dei nasjonale.

Men ein del, kor stor spørst, forstår at Carl I. med fleire har «noko rett». Kvifor ikkje late dei motstridande «sanningar» få brytast mot kvarandre? Kva kunne då hende? Jau, at dei sit på den same rotne «grein»: Maktsystemet som ikkje berre tillet, men byggjer på pengevoksteren med å flytte pengar. Denne unaturlege pengevoksteren som ikkje har rot og røyngleg feste i livet, fører til utarming av naturgrunnlaget og oss menneske.

Tenk, og snu før det er for seint. Det gjeld å finne attende til sant berande livsgrunnlag. Og då duger det å vere redd «sanningane».

«Sanninga skal frigjere dykk, og de skal verte verkeleg frie», sa Jesus. Og for vel 50 år sidan skreiv Johan Scharffenberg: «Kun sannheten kan gjøre det norske folk friskt og fritt».

Sigurd Lyngstad

STAVANGER AFTENBLAD 18.09.97:

Jærens merkeligste menneske

«Det merkelegaste mennesket som er fødd på Jæren» sa amtmann Arrestad i minneorda etter Mauritz Kartevoll. Det var i 1921. Denne helga vert den gløynde jærbuen trekt fram i lyset.

Av Reidun G. Undheim og Jonas Haarr Friestad (foto)

Det er kulturminnedagen søndag, og i Time har ein valt å markera med Mauritz Kartevold.

Først vert han å treffa gjennom bilete, lyd, opplesing, foredrag og tablå på Undheim Samfunnshus i kveld, så gjennom utstilling på samfunnshuset lørdag og søndag og gjennom vandring frå Kartevoll til Undheim søndag. Det er også laga eit hefte om denne mannen.

Mauritz Kartevold er fødd under Raunefjell på Kartevoll, 17. januar 1833. Alt tidleg merka han seg ut med at han valde bøker framfor kortspel og drikk.

Faren døde tidleg og han var berre 17 år då han tok over ansvaret for arbeidet på garden.

– I dag kan me vera glade for at han vart mobba frå alle tillitsverva sine og at han mista all materiell rikdom. For elles hadde han ikkje fått tid til å stella med filosofi og livsforskning, seier Rolf Solheim. Saman med kona Anne Solheim er det han som står for foredraget i kveld.

– Kartevold var ein heilt spesiell personlighet og kapasitet, seier Solheim.

– Hans filosofiske tankar har ingen tenkt igjen før no. «Gjer det

Vandringa søndag går kyrkjevegen frå Kartavoll til Undheim, vegen Mauritz Kartevold gjekk som barn. Kulturlosar dei fem kilometrane er Torstein Tunheim (t.v.) og Ståle Undheim.

gode og sky det vonde» var livsmottoet hans. Og det levde han etter. Han hevda at sannheten kom ikkje ein stad ifrå, men er samansett, er essensen av all religion.

Bergmann, filosof, finmekanikar, politisk, fråhaldsmann, radikalar. To periodar var han ordførar i Sandnes. Det kan setjast mange merkelappar på Kartevold.

Men det gjekk han ille då han sette seg ut med oftedølane.

Ryktet kom ut at helvete var avskaffa på Sandnes. På kort tid mista han alle verva han hadde, også formannsvervet i fråhaldslaget.

Då sette Mauritz Kartevoll seg ned og las religionshistorie og filosofi og bygde uret «Universal tempel». Ni år trong han på det, som konkretiserer tankane og filosofien

hans.

I 1916 skriv Arne Garborg i eit brev til han: «Og at den Tidi kjem eingong, det maa me tru, den Tidi daa Verdi fær Vet til aa høyra paa sine gamle Lærarar og «gjera det gode og sky det vonde», dette som skulde vera so sjølvsgd ein Ting for «Fornuftsvæsener».

Men i Tider som dei me no hev, gjer det serskilt godt aa sjaa ein mann som dokker, ein Mann som med sine 83 tar trygt og trufast ut i si gode Tru paa Menneskje og Framtidi, kor skyfull den historiske Himmelen enno er. Takk skal De hava fordi De staar so fast; og gjev De maa faa leva frisk og sterk som fyrr, til dess De kann faa sjaa Morgonrøden til den Ljos- og Rettferds Tidi som De trur paa med

Mauritz Kartevold

slikt eit Mannsmod.»

Vandringa søndag startar altså ved Mauritz Kartevold sin barndomsheim. Det går buss opp dit frå Undheim sentrum. Den går på austsida av Litlamos, over vegen og mot Severeid der spora etter torvskjering er tydelege. Gjennom

Sandnes 5. oktober 1997

Samfunnsliv v/Anders Ryste

Da Mauritz Kartevold levde blei han forfulgt, men nå så mange år etter hans død blir han feiret og hyllet.

Hans tanker kan være av interesse for Samfunnsliv så jeg sender et avsklipp fra Stavanger Aftenblad og et par hefter som jeg kjøpte under utstillingen på Undheim Samfunnshus.

Når jeg leser om Mauritz Kartevold føler jeg at han var mye nærmere Jesus enn hva Lars Oftedal var. Det er nesten som en forløper for Dybwad Brochmanns tanker. Dermed har jeg ikke ment at BDB skulle ha kopiert Kartevold, han har vel aldri hørt om Kartevold.

Men på et punkt har ettertiden vist at Kartevold tok feil. Malmen fra Thors grube blei ikke den velsignelse for menneskeheten som han hadde håpet på.

Hilsen Johannes Østvold
Postboks 147
4301 Sandnes
Tlf. 51 66 15 90 fax
51 66 15 36

Hellandsmarka og Hellandsmyra og til utsiktspunkt der ein kan sjå frå Tungenes og heilt sør på Jæren. Du får høyra om Tjåland og Kartevoll som delte lærar heilt fram til 1897, om kvendane langs Hå-elva, om istidsformasjonar i landskapet og mykje meir. Om lag fem kilometer er gåturen, som krev støvlar. Turen endar ved samfunnshuset der utstillinga av Mauritz Kartevoll står.

Dei som vil læra om denne forunderlege mannen, har altså sjansen denne helga.

Gjør det gode – sky det onde

Av Rolf E. Solheim

Midt under den første verdenskrigen i 1916 skrev Arne Garborg et brev til Mauritz Kartevold der han beklaget tidens blod, lidelse og urettferdighet. Han avsluttet brevet slik: «Og den Tidi kjem ein gong, det må me tru, – den Tidi då Verdi fær Vet til å høyra på sine gamle Lærarar og «gjera det gode og sky det vonde», dette som skulde vera så sjølvsgd ein Ting for Fornuftsvæsener. Men i Tider som me no hev gjer det serskilt godt å sjå ein Mann som Dokker som med sine 83 år, trygt og trufast held ut i si gode Tru på Menneskja og Framtidi, kor skyfull den historiske himmelen enno er. Takk skal De hava fordi De staar so fast».

Dette er ikkje berre eit beundringsbrev, men en sammenfatning av Kartevolds livsgjerning og etiske grunnsyn.

Etikken – det å gjøre det gode –

var for Mauritz Kartevold ingen tom leveregel. Det var essensen av hans livssyn, hans varemerke så å si, som han levde etter et helt liv – og ble mobbet for i sine siste 30–40 år. Hans filosofi var at etikken var selve kjernen i og hovedmeningen med alle verdensreligioner. Mange kristne tror også i dag at Den Gyldne Regel, det vil si: «Det du vil at andre skal gjøre mot deg, det skal også du gjøre mot dem», kom fra Jesus fra Nasaret. Kartevold oppdaget gjennom sine studier at denne etikken grunnregel også fantes i forskjellige formuleringer i mange religiøse skrifter. For han ble derfor den store religionskonferansen i Chicago i 1893 av større betydning enn for de fleste vanlige mennesker. I samtidens Norge visste knapt noen om denne verdenskonferansen hvor de store religionsledere for første gang satt sammen for å diskutere felles temaer. Kartevold var helt overbevist om at så snart de begynte

å samtale, ville de forstå sitt etiske fellesskap og ikke som tidligere fortsette å bekjempe hverandre med krig og misjonsvirksomhet.

Verdensetikken hundre år senere

Det er interessant å merke seg at Kartevolds tanker om dialog basert på etikken som fellesnevner for verdensreligionene er nøyaktig de samme som i dag har fått sin utforming i «A Global Ethic», utarbeidet av den verdenskjente teologen Hans Küng i 1993. Det var da nøyaktig hundre år siden den første religionskongressen, og den ble nå arrangert for annen gang, nettopp i Chicago. Etter et maratonarbeid med høringsrunder møttes 6000 delegater fra 250 trossamfunn i en uke og diskuterte «A Global Ethic». Sanksjonen ble en historisk begivenhet. For første gang i verdenshistorien var de store

religionene enige om noe som helst.

Selve etikkdelen inneholder fire faste forpliktelser om i framtiden å bygge kulturer som støtter:

1. Ikkevold og respekt for alt liv
2. Solidaritet og en rettferdig økonomisk orden
3. Toleranse og sannhet
4. Like rettigheter og partnerskap mellom menn og kvinner

Heftet «A Global Ethic» er en håndbok til hjelp for dem som søker fredelig sameksistens og gjensidig respekt mellom trossystemer. Den kan brukes som verktøy for sakte å bygge ned lange tradisjoner av religiøst hat, mistillit og blodsutgytelse. Det viser vei hvordan fanatisme og terrorisme kan bli isolert og ekskludert fra de tradisjonelle religioner om man så ønsker.

Nettopp i dag er disse etiske grunntanker videreført i Maurice Strong og Michael Gorbatsjovs Verdensdeklarasjon (The Earth

Charter – sammenstillingen av Rio+5) som ble utformet til FNs Generalforsamling i juni 1997.

Det skulle ta hundre år før verden kom til å innse hva Kartevold forstod allerede i 1880- og 90-årene og som Hans Küng uttrykker slik: «Det skal ikke bli fred i verden, før det blir fred mellom religioner – og det kan ikke bli fred mellom religioner før det blir dialog mellom religioner. Denne dialogen må baseres på en felles etikk.»

Hedningen på Sandnes

I Kartevolds syn på religionenes fellesskap lå også årsaken til motstanden han møtte i samtiden. Å erkjenne muslimer, buddhister og hinduer på lik linje med kristne, var et fritenkeri som Lars Oftedals vestlandspietisme ikke kunne akseptere. Oftedal ble Kartevolds bitreste motstander, og han satte

forts. side 9

Gjør det - - -

igang en kampanje av bakvaskelse og sladder som omsider førte til Kartevolds økonomiske og politiske ruin. Morten Kruses (alias Lars Oftedals) framgangsmåte for å bekjempe de «vantrø» er nøye beskrevet i «St. Hansfest» av Alexander Kielland.

For vekkelsespredikanten Oftedal var «nåden» det viktigaste og djevelen hans fremste argument. Han hevdet at hederlig og rettskaffen framtredd blant «ufrelste» likefram var farlig, da man ved å legge for mye vekt på dyd og moral vanligvis ble «helvetes sikreste bytte». Et moralsk liv uten å være «frelst» var et tegn på at djevelen selv hjalp slike mennesker til å leve skikkelig. Også avholdsbevegelsen som Kartevold arbeidet med sammen med Asbjørn

Kloster ble en tid erklært som «Djevelens verk». Det viste seg nemlig at det var enklere å få drankere til å motta «nåden» enn å overbevise dem som allerede hadde klart å slippe unna alkoholens grep.

For Kartevold fantes ingen personlig djevel, men bare menneskelige svakheter som løgn, list, falskhet og bedrag –, som kunne overvinnes ved å konsentrere på sine motsatser: Sannhet, ærlighet og rettferdighet. Ryktet gikk en stund om at i Sandnes hadde Kartevold «avskaffet djevelen og slukket helvetes flammer». Når læreren i religionstimen spurte elevene hva en hedning var, så kunne svaret bli: «Mauritz Kartevold».

Europeer og fritenker

Det var ikke til å undres over at familien følte dette ubehagelig. Bare

to av hans ni barn valgte å bli i Norge. De andre utvandret til Amerika.

I debattartikler og foredrag framhevet Kartevold humanismen og det gode i mennesket. Etter å ha blitt beskyldt for å være «Europeer og Fritenker», skrev han i en artikkel den 10. februar 1888 i «Stavangeren»:

«Vi er vante med at alle som ikke erkender Oftedals ufeilbarlighet kaldes Europeere og Fritenkere; men de som her kaldes Fritenkere, tror nesten alltid bedre om Gud og har en lysere og mildere Religionsanskuelse end disse mørke, lysrødde Oftedøler. Den ærlige og aldrig hvilende Søgen efter Sandhederne på det religiøse, moralske og filosofiske Omraade har ofte gavnet Menneskeheden, og været en reformerende Løftestang

for Sand, Sund Samfundsudvikling, og det maatte være et ønske at der opstod en saadan Lys- og Frihedsflok i enhver By og Bygd.»

Men Kartevold var fritenker av helt annet kaliber enn de kunstnere og forfattere som av og til gikk under navnet Kristiania-bohemen, og som Oftedal i 1880-årene mente innførte europeisk dekadanse i Norge. Kartevold var ingen ateist som levde i hovedstaden i sus og dus. Derimot satte han fingeren på oftedalismens mest ømtålige punkt, nemlig på dens mangel på lys og varme.

Han kritiserte også kirken for hva han kalte «å spekulere i nøglemakt»: «Ikke livet, ikke det gode, det ædle, var veien til saligheten, men kun oppfindelsen av nøgler. Og så har kirkens partier ligget i strid om nøglens rette form. Men sand og

frugtbringende religion er ikke en øgle eller dirk, hvorved det enkelte parti fortrinnsvis tænker at slippe ind i himmelen; men den er et liv i det gode».

For sitt etiske standpunkt ble han plaget i 30 år, men også beundret. Han tapte alle sine kommunale verv, møtte økonomisk ruin og mistet hele sin politiske anseelse. Fordi han hevdet at selve hovedbudskapet hos alle store religionsstiftere var en felles etikk som gikk ut på å gjøre mot andre hva man ønsket at de skulle gjøre mot en selv. Det skulle gå 100 år med verdenskrig, atomtrussel, miljøødeleggelse, CNN og Internet, før innsikten om verdens etiske fellesskap igjen skulle komme på banen som en forutsetning for menneskehetens overlevelse i det 21. århundre.

Universal tempel

Mauritz Kartevolds tanker

Det var nå Mauritz Kartevold trekte seg attende, sette seg ned og las religionshistorie og filosofi. Det førte med seg at urmakaren sette i gang med å byggja uret «Universal Tempel» eller Symbolske Uhr» Det tok han ni år å gjera uret ferdig. Uret er ei konkretisering av tankane – filosofien – til Kartevold. Dei døde religionane er framstilte i ein ring av stillestående symbol, medan dei levande religionane er sette inn i ein roterande ring.

Det symbolske uhr

Dette uret ble påbegynt i 1880, rett etter vetostriden. (herifra stammer også hans første opptegnelser om religion). I 1889 var det ferdig, og det ble skrevet om det i aviser landet rundt. Han selv er ikke den som har skrevet minst om uret. I et hefte med forklaring til sitt Symbolske Uhr innleder han: «Universet er et stort Uhrverk og mennesker har vanskelig for at forstaa dette store Uhrverk. Ja, vi har endog vanskelig for at forstaa denne vor Klodes, hvor vi bor og hvor vi nå i tusinder av aar har samlet Stof til en klarere og klarere Forstaaelse, til et mere og mere utvidet Livssyn, men om vi Mennesker ikke har det Klarsyn som skulde være ønskelig, saa maa vi dog siges at være denne Verdens Uhrmagere.»

Selve tårnet på klokken, som er den del av uret som har interesse, er delt inn i ringer eller kamre. Og på hver ring er det forskjellige figurer eller figurgrupper som representerer de forskjellige religioner. I en lang beskrivelse av sitt symbolske ur forklarer han.

I. kammer: (Stillestående ring som symbol på at disse religioner ikke lenger har n oen innflytelse.)

Billeder fra store nu utdøde religioner.

Mænd	Kvinder
Amonra	Isis
?	Hygea

?	Idun
S?	Niche
An?	Pallos Athene
Ge?	Ceres
Jun?	Minerva

I en sidestall Diana i tre Personer:
a) Den Skabende med sin fakkell
b) Den styrende med en dolk i venstre, og en straffende slange i høire Haand. Men den mest onde, dog med Glorien om sitt hoved...

c) Dondens (?) med sin Krands og Evighedens Nøgler.

(I sin «katekismus» for sitt symbolske ur skriver han:)

1) Hvorfor dette Udvalg af hedenske Guder?

Fordi jeg har efter Mottoet: Alt som er godt alt som er sandt kommer fra Gud hvem som end siger det.

2) Skjønner du ikke at disse Folk har bygget sin Gud selv?

Det kan saa være, men det er ofte Tankens Mænd som har frembragt Ideerne og Kunstens Mænd der har opsat Modellerne og derved fremkom Kunst og ofte god Moral og Samfundsdeier.

3) Kan dette medføre Sandhed?

De gamle Egyptiske Gravsytter paa Sten lærer os at disse Folk tusinde Aar før Moses tid havde en ophøiet Moral, der ligner 4., 5., 6., .. og 9. Bud, og hos de gamle Indere findes noget lignende. Grækernes høisindede Kultur og Visdomslære er en Kilde, der senere har befrugtet selv det christne Samfund.

4) Hvorfor er der valgt saamange Kvindeguder?

For ved mine Uhrbilleder at minde om at disse Urtidstänkere høiaktede Kvinden. De havde ofte Kvindeguder for mere høisindede Ideers. Pallos Athene var Fornuftens, Frihedens og Sædelighedens Gudinde, og stod med sit Skjold for at dekke Sandhedens Helte.

5) Kan disse hedenske Religioner have været til Gavn for Menneskeheden?

Ja, dog med Forskel. De Religioner som lærer mest ædelt om sine Guder, har eiet de mest frugtbringende Virkning i at forædle Menneskeheden. Formegen Mystik og mørke lærdomme kan vel gribe en overtroisk Mængde, men

mangler forædlende Kraft.

2. KAMMER. (En roterende ring, som symboliserer at disse religioner er levende) Brahma i tre Personer: Skaberen, Opholderen, Døden.

Store Mænd og religionsstiftere: Konfucius, Laotse, Buddha.

DUALISMEN

Ormudtz Arimandt Zoroaster JEHOVA

Store Mænd: Moses, Josva, David, Salemond.

1) Hvad skal vi sige om Zoroaster?

..., men Zoroaster lærer dog At Lyset skridtvid skal seire over Mørket, og at selve Mørkets Fyrste skal tilsist maate bøie sig til elsker av Lyset.

2) Men hva skal man tro om Brahamalæren, og disse Indiens og Kinas Guder?

... Nok en Blanding af Visdom og Overtro. Men de Brahamateistiske Preste- og Herskevæld fremkaldte store Tryk. Fordom og Uvidenhed var stor iblandt Mængden. Lidelsen var stor. Da oppstaa som en Guds Sendelse Reformatorene: Konfucius, Laotse, Buddha.

De var alle tre Mænd, som sukkede til almagtens Fader efter mere Lys, og at han maatte Give dem Visdom og Evne til at forbedre Menneskehedens Lod i Verden. De sukkede efter en Jord hvorpaa mere Rettskaffenhed, mere Sandhed og mere Barmhjertighed maatte voxte frem og finde fredelig Husly.

3) Kan man tro at disse hedenske Religions-stiftere var Guds utsendinger?

Jeg tror paa en Gud almektig Fader. Jeg tror paa den Hellige Aand som en fra Gud udstrålende Kraft, der styrker de sanhedsøgende Mennesker. Hvorfor ikke tro at Gud paa en Maade har aabenbart eller styrket disse Mennesker i at kunne fremme det gode i Verden.

4) Men hvad Nytte har disse Hedenske gjort for Menneskeheden?

(Han anser Konfucius og Latse ikke bare som Guds Sønner, men som guder. Og deres bøger, Skui-King og Tao-King, for Guds ord til folket.)

5) Men det er vel kun liden

Udbredelse disse Religoner have.

(Buddismen har 500 mill. tilhengere) ..., ... Den af Buddahs lære opstaaende Bog, Fo King, skrevet paa Tabesitsproget, har frembragt et stort Antal Buddhistisk Præsteskab og klarseende Mænd der i Nutiden sukker efter mere Lys og mere Frihed og Lighed for Menneskene.

6) Disse Indiske, Kinesiske, og Japansiske Religioner er meget ukjendte for os Kristne!

(Forteller om religionskongressen i Amerika i 1896) Skulle man ikke kunne tro at dette vil være en mægtig Lysstraale der kunde utvide Menneskehedens Begreper om Almagtens Fader, og den rette Maade at anskule og dyrke ham paa.

3. KAMMER

(Også en roterende ring)

JESUS idet han forteller barnene at Guds rike hører dem til.

PAULUS med den lenken han bar for retten – til minne om kirkens forfølgelsesånd.

OLAV DEN HELLIGE med en blodig øks i høire hånd og et kors i den venstre.

SOKRATES, LUTHER, NEWTON, FREMTIDENS MINERVA Apostlene Matheus, Markus, Lucas og Johannes er ikke-roterende figurer)

1) Hvorfor Jesu billede da han velsignede og lærte om Barnet?

Dette føret fordi det var enestående i Jesu Lære. Og fordi det siger os at han troede vel om Barnaturen. Det er et Slag mod den, før og efter Jesu tid, førte Lære om Menneskets, selv Barnets, totale fordærvelse. Barnet er spørgende og det maa Menneskene være for at finde Sandheden.

2) Hvorfor Paulus med Lænken?

For at minde om den store Synd, Aangsforfølgelsen, der tidlig voxte frem af den skriftkledde Jødedom, som fremdeles til Jesu sande Lære har været en Gift til skade til Jesu sande Kirke paa jord.

3) Hvorfor Olaf den hellige?

Fordi hans Billede med det hellige Kors i venstre Haand og den blodige øks i høire, er et treffende Billede paa en misforstaaelse af Jesu Lære, – en Modsetning af Jesu

Aand.

4) Hvorfor Sokrates før Luther?

Fordi menneskeheden og Reformationens Forløbere begyndte at øse Visdom fra Grækerne før Luthers Reformation. Menneskeheden trengte ligesaavel Grækernes Visdom som Jødernes Tægn.

5) Men hvorfor bare Luther?

Luther var en Troens Heldt, som fik bryde Reformationen frem til en Begyndelse xxxxxxxat Reformationen i det kirkelige xxxxxxx, men av Lutheranerne ligesaa døde med Luther.

6) Hvorfor Isak Newton?

Fordi han var en av de første Vitenskabens, Aandsfrihedens og Humanitetens Forkjempere.

7) Hvorfor en Kvinde, Fremtidens Minerva?

Fordi jeg troer at Kvinden har været for meget underkuet i Aarhundrider, men at hun vil vinde igjen sin Plads, og paa en ophøiet Stang bærer hun Oplysningens Sol.

(Udenfor denne siste ringen, er det enda en omgående ring hvor disse mennene er plassert: Platon, Aristoteles Guttenberg, Kopernikus, Galilei, Zwingli, Columbus, Loch, Hume, Bruno, Spinosa, Voltaire, Paione, Rousseau, Franklin, Jefferson, Washington, Lessing, Goethe, Holberg, Wergeland, Hugo, Darwin, Watt, Lincoln, Gladstone.)

8) Hvorfor denne Blanding af store Mænd?

Jesu Lære var at Mennesket af sit hele Hjerter skulde søge det Gode, men Videnskabens Menneskeven behøves for at lære Mennesket rett at forstaa at gjøre Det Gode. Ikke allene det gode, som kan fremme den enkelte og den enkeltes Familielykke, men det universale Lys der kan gavne det hele Menneskesamfund og bidrage til at fremme Guds Rige, det Godes allmene fremme paa Jorden.

9) Hvorledes kan det forstaaes?

Merk at Haandverkeren Johan Guttenberg med sin Oppfindelse har Gavnet Mennesket mere end tusinde andre. Ved sin Bogtrykkerkunst gav han tanken nye Vinger. Det var disse nye Vinger som kom

forts. side 11

Nystiftet organisasjon – mot psykiatriske overgrep

Den offisielle stiftelsen av organisasjonen Folke-Aksjonen Mot Psykiaternes Overgrep (FAMPO), ble foretatt på Arnolds plass utenfor velferdsbygget på Gaustad sykehus 27.09.97. Blant stifterne av organisasjonen finner man såvel tidligere innlagte ved psykiatriske institusjoner, pårørende til tidligere og nåværende innlagte samt personer som selv ikke har vært i direkte befating med psykiatrien som pårørende eller innlagt ved institusjoner av nevnte type. Men – felles for samtlige stiftere og tilkomne medlemmer av organisasjonen er at de har omfattende erfaringer fra, eller kjennskap til; Overgrep som begås av psykiatriens utøvere, det tilnærmede fravær av rettsikkerhet for psykiatriens klienter samt frarøvelsen av demokratiske rettigheter fra denne «kategorien» av mennesker.

Kategorisering, båssetting eller diagnostisering, – «Flasketuten peker på» synes å være den hyppigst anvendte metode når psykiatriens utøvere skal «merkelappklistre» et menneske, uttaler organisasjonens tillitsvalgte, – og det fortsetter; Neddopning av mennesker med nevroleptika og andre medikamenter (kjemisk lobotomi) påfører ofrene for psykiatriens maktmennesker omfattende bivirkninger/reduert livskvalitet, – for manges vedkommende resulterer medikamenteringen i avkortet levetid.

Når mennesker avslutter sitt eget liv fordi de ikke utholder de bivirkninger

medikamenteringen påfører dem, eller de ikke ser noen fremtid i å leve med en svært redusert livskvalitet, hevder psykiatriens utøvere at det er «sinnslidelsen» som er årsak til det suicidale utfall.

Når eksempelvis hjertet svikter som en følge av at individet er blitt påvunget giftstoffer over tid, blir årsaken til at hjertet ikke lenger makter å fungere, – ikke nevnt!

Det som reelt sett forties, er at det er blitt begått overgrep mot et menneske – med døden til følge! Når «alt er gjort i beste mening/til ditt eget beste», – er det uhørt å stille spørsmål m.h.t. konsekvensene av den «vennlighetsinnede» behandling. – Er det i andre sammenhenger begått en *forbrytelse* som resulterer i et annet menneskes død, blir etterforskning iverksatt og påtale utferdiget. Psykiatriens utøvere ikke bare synes å være, de er, hevet over andre mennesker m.h.t. å måtte stå til rette for sine ugjerninger. – I stedet for å bli utsatt for en straffeforfølgingsprosess, inviteres de til eksklusive kurs og konferanseopplegg av medikamentindustriens profittmaksimerere, – og returnerer «velsmurte» hjem til det påfølgende «frimurer-treff» med påtalemaktens ledersjikt og kontrollkomisjonenes formenn.

Grotesk? – Eller – er det tale om *aksepterte* forhold i et land hvor media og politikere kappes om å fremstille «de arisk rene og psykisk balanserte» som opplyste og kunnskapsrike? – Hvor lenge skal dette

«fagfeltet» – denne «vitenskapen» beholde sitt frikort til å påføre andre mennesker ufattelige lidelser? – Vil det ytterligere gå med 10 år, kanskje 20 år før landets «opplyste befolkning» innser hva man begår/tillater ved å akseptere kjemisk lobotomering?

Når man ikke «tror sine egne øyne», eller fornekte det man ser, burde man også være fritatt ifra å inneha posisjoner i et samfunn. De fleste som førstegangsinnelegges ved en psykiatrisk institusjon innehar kontroll over eget bevegelsesmønster. Dette kan, for de som måtte ha tiltro til egen iakttagelseevne, bivånes med det blåtte øye. Etter en tids neddopning med «medisiner», mister mange denne kontrollen – psykiatriens selvopnevnte gudbenådede gudfedre påstår at det er «sinnslidelsen» som er årsak til «utviklingen»!

FAMPO krever at de som besitter posisjoner i samfunnet, samt påberoper seg å inneha evner og mot til selvstendig tenkning, gjør et anstendig forsøk, på å gjøre bruk av det de måtte være tildelt!

FAMPO krever at enhver, uavhengig av posisjon i samfunnet, må stå til rette for sine handlinger.

Også våre fremste politikere har gjort seg fortjente til en plass på tiltalebenken! Såvel m.h.t. Arnold Juklerøds sak som m.h.t. lobotomiofrene, ble det krevd nedsatt en offentlig grannskningskomisjon. Stortingsflertallet ønsket ikke, eller kan det være

mer korrekt å antyde – innehadde kunnskaper om/fryktet, – hva en eventuell granskning ville avdekke.

«Berufsverbot», uttrykket bør avstedkomme visse assosiasjoner for ikke-ahistoriske individer, – vil det være nødvendig å gjengi for våre politikere hva Lund-kommisjonen avslørte?

FAMPO krever at det blir nedsatt et uavhengig grannskningsutvalg m.h.t. de nevnte forhold.

En levekårsundersøkelse utarbeidet av Statistisk sentralbyrå over mottakere av grunnstønad (SSB 97/1) viser klart at de mennesker som har vært utsatt for behandling av det psykiske helsevesen, kommer desidert dårligst ut såvel m.h.t. økonomi som m.h.t. sosiale relasjoner sett i forhold til sammenlignbare grupperinger. Sammenstill man intervjuobjektene svar til de ulike spørsmål (foretar krysstabuleringer), kan situasjonen for individer med et tilbakelagt opphold ved en psykiatrisk institusjon, beskrives som enda vanskeligere enn man kan lese ut ifra de enkelte spørsmål. Det bør ikke være uventet at konsekvensene av psykiatrisk behandling og stigmatisering, resulterer i elendighet på de fleste områder – like lite som det bør overraske at sosialkontorene inngår i det

forts. neste side

Nyorienteringen fremmer selvstendig tenkning og handling hos ethvert voksent menneske. Vi strir imot organiserte sammenslutninger av enhver art. Vi bygger på årsaks og virkningsloven også i vårt mentale liv. Alt arbeid skal planlegges og organiseres, bare ikke menneskene.

Også psykiaterne handler etter opplæring og overbevisning, ikke ut fra ond vilje. Skjer overgrep, så er det fordi de ennu ikke vet bedre. Også på dette feltet trengs oppklaring og nyorientering fremfor anklage, dom og straff. Vi tar med i Samfunnsliv melding om den nye organisasjonen FAMPO, men i forvisning om at underskriverne har merket seg Samfunnslivs vei og metode.

a.r.

Fampo

Folke-Aksjonen

Mot Psykiaternes Overgrep

Hvorfor er det behov for en organisasjon som

I) Skal arbeide for å ivareta interesser og rettferdigheter for tidligere og nåværende innlagte ved psykiatriske institusjoner.

II) Vil imøtegå representanter for den etablerte psykiatri når det begås overgrep mot mennersker.

Samtlige av organisasjonens stiftere har kjennskap til ett eller flere av de følgende forhold:

- * Manglende respekt for menneskeverdet.
- * Inhumane behandlingsformer.
- * Et tilnærmet fravær av rettsikkerhet
- * Strafferettslige justismord med basis i psykiatriske uttalelser.
- * Overtredelser m.h.t. den europeiske menneskerettighetskonvensjonen.
- * Overtredelser m.h.t. grunnloven og andre norske lover.
- * Elendige livsvilkår økonomisk og/eller sosialt for et stort antall av de mennesker som er gitt betegnelsen ferdigbehandlet av det psykiske helsevesen. (Jfr. bl.a.: Levekårsundersøkelse blant mottakere av grunnstønad. Statistisk sentralbyrå 97/1).

Kjemisk lobotomering fører til somatiske plager og redusert livskvalitet på en rekke områder.

Brev, telefon, besøkskontroll og -forbud blir anvendt tilsvarende en varetektssituasjon!

De fra psykiatriens side hyppig anvendte standardfrasene «Til ditt eget beste» og «Gjort i beste mening» synes utelukkende å inneha relevans som et obligatorisk innlært og tilsørende forsvarsbolwerk når **konsekvensene/resultatet** for den det måtte angå, – IKKE er til **det beste** for vedkommende.

Tilnærmet samtlige som enten ikke kan akseptere den behandling vedkommende er blitt utsatt for og/eller forsøker å imøtegå de påstander (diagnostisering m.v.) som er fremsatt, blir: – **Enten** tildelt nye diagnostiske «klistremerker».

– **Og/eller** «opplyst» om at «Man ikke har innsikt i egen situasjon/eget sykdomsbilde». Det burde ha vært **unødvendig å tilkjennegi** at enhver situasjon/ethvert tilfelle også innenfor dette området er forskjellig fra alle andre! – Og ergo at de mennesker dette angår representerer hele spekteret m.h.t. innsikt!

Det innledende hvorfor er mer enn tilstrekkelig besvart.

KONTAKTPERSONER:

Dag Hiåsen
3355 Solumsmoen
Tlf.32 71 54 55

Velaug Lie
Melkev. 28A 0386 Oslo
Tlf. 22 14 91 77

Organisasjonens formål:

Folke-Aksjonen Mot Psykiaternes Overgrep skal kanalisere sin ressursanvendelse direkte imot de mennesker eller pårørende/bekjente som etter egen eller pårørendes/bekjentes oppfatning **har vært/er** utsatt for overgrep fra det psykiske helsevesenets side.

En definisjon av hva som er å oppfatte som et overgrep tillegges den/de som føler seg utsatt for dette.

Organisasjonens målsetting og krav kan sammenfattes til følgende punkter:

1) Anvendelse av tvang/behandlingsformer:

- I) Organisasjonen stiller seg i utgangspunktet avvisende til alle former for anvendelse av tvang. (Jfr pkt 6)
- II) Det kreves en avvikling av alle former for destruktive behandlingsmetoder. Lobotomi/lobotomilignende inngrep. Elektriske behandlingsmetoder. Kjemisk medikamentell behandling. (Kjemisk lobotomi)
- III) Samtaleterapi kombinert med kjemisk lobotomering er uverdigg og uforenlig.

2. Diagnostisering:

Diagnostisering skal kun anvendes når dette uten motforestilling kan aksepteres av pasienten/den tvangsinnlagte.

En hver som legges inn ved en psykiatrisk institusjon skal gjennomgå en grundig somatisk utredning.

3) Ytringsfrihet:

Det skal ikke forekomme begrensninger m.h.t. ytringsfrihet for innlagte ved psykiatriske institusjoner.

Dette innebærer også fri adgang til å motta besøk, brev og tlf. henvendelser fra samt å foreta brev og tlf. henvendelser til hvem den innlagte måtte ønske. Avlytting/overvåking og sensur m.h.t. nevnte forhold skal ikke forekomme.

4) Rettsikkerhet/Sinnsykdombegrepet m.h.t. rettsavgjørelser:

I) Enhver som utsettes for en frihetsberøvelse/tvangshandling skal ha uinnskrenkede rettigheter – også økonomisk – til en rettslig prøving av forholdet. En saksbehandling for en kontrollkomisjon er ikke å anse som tilfredsstillende.

II) Sinnsykdombegrepet innenfor rettspleien må avskaffes.

5) Andre forhold:

Andre forhold som ikke er spesielt nevnt i de ovenstående punkter samt eventuelle nye behandlingsformer som kan innbefatte en oppfatning av et overgrep, vil organisasjonen arbeide aktivt for å bekjempe.

6) Punkter hentet fra Council of Europe, Doc. 7040: REPORT on psychiatry and human rights. (Stoffelen rapporten)

Pkt 7 I) b

I tilfelle av transinnleggelse må beslutningen om plassering i en psykiatrisk institusjon bli tatt av en dommer, og anbringelsesperioden må være spesifisert.

Pkt 7 II) e

Pasienten må ha fri adgang til en «rådgiver» uavhengig av institusjonen. Likeledes bør en «verge» være ansvarlig for å ivareta interessene til mindreårige.

Nystiftet - - -

psykiske helsevesenets rapporteringssystem – like lite som det bør overraske at sosialkontorene inngår i det psykiske helsevesenets rapporteringssystem. – En motbydelig konstellasjon, idet dette gjør det «enkel» å frakte økonomisk vanskeligstilte til psykiatrisk «forvaring» – og anvendelse som «prøvekaniner» m.h.t. dosering og «testing» av nye medikamenter.

FAMPO krever en øyeblikkelig og kraftig forbedring av livsvilkårene for de mennesker som har vært/er utsatt for «behandling» av psykiatriens utøvere. Disse midlene kan med fordel hentes fra budsjettene til de som har begått/begår overgrepene.

Famos formålsparagraf lyder som følger: Folke-Aksjonen Mot Psykiaternes Overgrep

skal kanalisere sin ressursanvendelse direkte mot de mennesker eller pårørende/bekjente som etter egen eller pårørende/bekjentes oppfatning har vært/er utsatt for overgrep fra det psykiske helsevesenets side. En definisjon av hva som er å oppfatte som et overgrep tillegges den/de som føler seg utsatt for dette.

Fampo krever at det ikke skal forekomme begrensninger m.h.t. yringsfrihet for innlagte ved psykiatriske institusjoner.

Fampo krever at enhver som utsettes for en frihetsberøvelse/ tvangshandling skal ha uinnskrenkede rettigheter – også økonomisk – til en rettslig prøving av forholdet.

Fampo uttaler: Psykiaternes uinnskrenkede maktutfoldelse inklusive de gjentakne overgrep som begås mot andre mennesker kan kun forekomme i et samfunn der informasjonen er ensrettet og hvor posisjonsinnehaverne

tildekker hverandres ugjerninger.

Fampo oppfordrer De som er pårørende eller venner til innlagte ved psykiatriske institusjoner om å reagere/ta på alvor når den de er pårørende til eller venn av gir uttrykk for en behandling som vedkommende finner ubekvem eller urimelig. For langt de fleste som utsettes for overgrep, er det en enorm tilleggsbelastning ikke å bli trodd av sine egne!

FAMPO skal, vil og tør anvende begrepet MEDMENNESKE!

For de som måtte ønske å rette en henvendelse til og/eller ønsker å bli medlem av den nystiftede organisasjonen, er vi tilgjengelig på de følgende tlf.nr.: 32 71 54 55 (Dag Hiåsen) og 22 14 91 77 (Velaug Lie).

Avslutningsvis finner FAMPO det påkrevet å minne om at Norsk Dusteforbund 31.10.89 ønsket daværende styremedlem, nåværende

formann i Norsk Psykiatrisk Forening, Alv A. Dahl, velkommen i bevegelsen. – Dusteforbundet fant det dengang nødvendig å opplyse om at Norsk Psykiatrisk Forening var en selvstendig bevegelse.

For kort tid tilbake utgav den selvsamme psykiatriprofessor en bok om psykopater. Her beskriver han psykopatens typiske trekk, – dette medførte at også Norges Psykopatforening finner det påkrevet å informere om at Norsk Psykiatrisk forening er en selvstendig bevegelse.

Tar man utgangspunkt i det ovenstående samt psykiatriske utøvers journalbeskrivelser over andre mennesker, korrespondanse med nevnte «kategori» utøvere m.v. – synes det opplagt at medlemmer av sistnevnte bevegelse ikke har innsikt i eget sykdomsbilde.

Universal - - -

Reformationen til Hjelp.

10) Men det er ofte Kirkens Modstandere du har opført på Uhret!

Kirken har ofte sat Josavas Aand paa sit Taarn og bundet Solen at staa stille. Kirken har ofte været mørk og tyrannisk, disse store Mænd, disse – den fri Tankes Mænd, har ofte i tusinde af Tilfælde arbeidet mere efter Jesu egen Platform, det Godes eller Guds fremme paa Jorden, end de saakaldte Kirkens Mænd.

11) Men hvorledes skal Verden kunde forbedres?

Menneskeheden trænger et mere utvidet syn især paa det religiøse Omraadet. De trenger at forstaa: at alt som er sandt alt som er godt kommer fra Gud hvem som end sider det. ... Da først vil man kunde sande Jesu ord: SANDHEDEN SKAL FRIGJØRE EDER.

SENTRUM

I Sentrum af den stadig omgaaende Gudering er et Symbol paa den aldri vilende Frihedskamp. Frihedsgudinden er kledt som Minerva. Tyraniet er afbildet som en Tiger og bag den sees en Erkebiskop i sin hellige Dragt. Men Minerva har

lagt sin Lanse mod Uhyrets Gab, og ved Fornuftens, Oplysningens og Videnskabens Hjelp jager hun Tigreren skridtvid bagover, selv om den Styttes af Erkebiskoppen .

TAARNSPIDSEN

En Frihedsgudinde nærmest efter Græsk Mønster, men med Oplysningens Fakel i høire og Folkenes Frihedsbrev i venstre Haand, det engelske fra 1215, den amerikanske 1776, den franske fra 1789, den norske fra 1814. Og foran dette Frihedens Symbol staaer skrevet: Søg Lys ikke allene i Bibelen, men ogsaa i Historien, Naturen, Erfaringen, Samvittigheden og Videnskaben. Over Gudenes hoved staaer skrevet de Jesu ord. Sandheden skal Frigjøre Eder.

Uret er med denne Samling af Mænd givet navnet «Universal Tempel».

Hele Kartevolds tenkning samler seg i dette uret. Og alt det han senere kommer frem til er sterkt knyttet til de tanker som uret representerer. Da han var ferdig med uret, skal han ha skrevet: «Kirken har i alle Dage spekuleret i Nøglemagt. Ikke Livet, ikke det Gode, det ædle var veien til

Saligheden, men kun opfindelsen av Nøgler. Og saa har Kirkens partier ligget i strid om Nøglenes rette Form. Men sand og frugtbringende Religion er ikke en Nøgle eller Dirk, hvorved det enkelte Parti fortrinnsvis tænker at slippe ind i Himmelen; men den er et Liv i det Gode.»

SPREDTE TANKER

Som jeg før har sagt er symbolene i klokken nøye forbundet med hans religion, og det hele grunnet i en omfattende lesning. Bortsett fra «rettssaken» er det heller ingenting han har skrevet så mye om som om religion. Det kan være morsomt å se hva han leste og hva han grunnet sin oppfatning på: «Vestasiens Israels Jehova: «Du skal ikke have andre Guder for mig. Du skal ikke tilbede dem, ikke tjene dem, thi jeg, Herren Din Gud, er en nidkjær Gud, som hjem søger Fædrenes Misgjæringer paa Børn paa dem i tredje og fjerde Led paa den som ikke dyrke mig.»

... Østasiens Brahamalære er mere human, om deres skabende, opholdende og dømmende Gud, heder det. «Jeg er den samme Gud for alle mennesker, de som ærlig tjener andre Guder dyrke ufrivillig mig. Alle dyrke de mig, og jeg belønne dem alle.» På denne måten

trekker han frem utallige eksempler. Han siterer bl.a. Paulus 1. brev til Timoteus 4–10.: «For derfor arbeider vi og lider hån, fordi vi har satt vårt håp til den levende Gud, som er alle menneskers frelser, *most deres som tror*». Han er opptatt av Buddah og hans gud Brahma, og likeledes Zoroaster og dualismen. Han siterer også Avesta: «Gode Gjæringer og ikke blind Tro sikrer dig Indgangen til et høyere Liv. Du vil blive dømt efter dine Handlinger, men har du syndet så fortryd og omvend dig, og din evige dommer er barmhjertig.» Dette var ord etter Kartevolds hode. Det var derfor han protesterte mot helveteslæren innen kirken, fordi en barmhjertig Gud ikke kunne la for eks. udøpte barn bli helvetes offer. Men særlig er det de greske filosofene som opptar ham. Og foruten å skrive om Sokrates og Platon så siterer han flere andre:

«Sokrates lærte: Gud ved og ser Alt. Den som bærer dette i sit Hjerte vil aldri gjøre Uret, hverken skjult eller åbenbart, thi han ved at intet kan blive ukjent for Gud.

Solon lærte: Stræb efter Fullkommenhed, lykkelig er han der lever Maadeholdent og han lever ærligt.

Aristoteles siger: Der er en

øverste Gud som er kilden til alt Godt. Den er evig, den er et høiere Væsen, som er rent Aandeligt og usynligt, det kjente alt og hele Verden er undergivet det.

Plutarch: Der er kun et forstandigt Væsen, som regulerer alle Ting, et styrende Forsyn som er stillet overalt, som nyder Tilbedelse, og som de forskjellige Folkeslag giver forskjellige Navn.

I denne samme forbindelse siterer han også Pytagoras og Platon.

Kartevold er ellers interessert i de fleste religioner og i flere notater han har gjort viser hvor opptatt han var av religionskongressene i Amerika i 1893 og 1904. ... men som man skulle tro var ikke Kartevold noen antikristen. Han hadde tvertimot vanskelig for å rive seg løs fra kristendommen. På den annen side hadde han sett så mye sekteri og mørkemannstett at det måtte gjøre opprør i ham.

Han opplevde også den 1. verdenskrig. Og det rystet ham å se at det var den kristne sivilisasjon som gjøv løs på hverandre i en slags kulturell galskap.

Kreftceller finnes også i sjelen

Kreft er å forstå som en folkesykdom. Teoriene om årsaksforholdene er mange og sammensatte. Noen mennesker legger mest vekt på den kjemiske forurensningen av vår mat. Andre personer mener at det er psykologiske forklaringer til kreftutvikling. Det er rimelig å tro at det er både indre og ytre årsaker til at noen celler i kroppen vår plutselig begynner å vokse ukontrollert.

I følge Margrit Kennedy eksisterer det følgende tre typer av vekst:

1. Naturlig vekst
2. Lineær vekst
3. Eksponentiell vekst

Den naturlige veksten kjenner vi alle. Det er den LIVET er knyttet til. Med liv tenker jeg på planter, dyr, fisker, fugler og mennesker.

Den lineære veksten er knyttet til en mekanisk økning av f.eks. industriell produksjon. Denne veksten skjer ikke ut ifra iboende, selvvirksomme krefter, men ut ifra ytre og tilførte krefter. Vår måte å håndtere pengeøkonomien på, fungerer etter dette prinsippet. Vekstbegrepet kunne her ha vært skiftet ut med begrepet økning. Det hadde vært et mer dekkende uttrykk for det faktiske forholdene.

Kreftutviklingen følger et eksponentiell vekstmønster. Eksponentiell vekst må vi bevisst lære oss å forstå med intellektet. For mange mennesker er dette problematisk. Veksten skjer ved at av en celle blir det først 2, så 4, deretter 8, 16, 32, 64, 128 osv. Veksten foregår med andre ord hurtigere og hurtigere, og når man endelig oppdager sykdommen, har den ofte nådd en vekstfase der man ikke lenger kan stanse den. I naturens verden er en slik vekst knyttet til nedbrytningsprosesser, dvs. til sykdom og død.

Naturlegen Torleif Stangeland i Stavangerområdet mener at kreft er en forgiftningssykdom og mangeltilstand. Han mener at utviklingen av sykdommen dreier seg om fem nøkkelstoffer, natrium, kadmium, nitrogen, karbon og tinn. Giftene kommer i oss via næringskjeden fra jordbruket.

Et tankekorser er det at Stangeland mener at kreftutvikling kan oppdages på et langt tidligere stadium ved auraanalyse. Det er verdt å merke seg at Stangeland mener at vår mat er tappet for livskraft. Livskraft er å forstå som noe reelt, riktignok usynlig for vårt fysiske øye, men likevel observerbar av bl.a. naturmedisinere. Livskraft er bygget opp av energi som består av ulike bølgelengder.

Heidi Tuft er klinisk psykolog. Hun har et

annet utgangspunkt for å forklare årsaken til at noen celler begynner å løpe løpsk. Hun legger hovedvekten på at det er sosiale og psykiske forhold som er sentrale faktorer.

Tuft har skrevet en bok om dette. Den heter «Kreftceller finnes også i sjelen» (H. Tuft, 1987). En slags hovedtese i boken er at kreften er et signal fra kroppen vår om at noe er galt med livet vårt...

Den første del av boken engasjerer ikke så mye. Det gjør derimot den andre delen. Her er kapitlet «Psykologisk forståelse av kreft» å anbefale. Der heter det seg at det er følgende to hovedfaktorer av teorier som har utkrystallisert seg fra all forskning som er pågått innenfor dette feltet. Teoriene er knyttet til at:

1. Tap, sorg, depresjoner og håpløshet er faktorer som kan utløse kreft.

2. Personer som har vanskeligheter med å uttrykke følelser, spesielt negative, og kanskje attpå til har skjøre mestringsmekanismer, foruten en selvoppofrende holdning og en tendens til å rette seg etter andres forventninger er i faresonen.

De ytre traumene som er knyttet til tapsteoriene kan være død, skilsmisser og ekteskapskriser, sykdom, flytting, tap av venner, skifte av jobb og tap av en sentral

posisjon.

Heidi Tuft sier at det finnes belegg for å si at de kreftrammede har en psykologisk konstitusjon som minner mye om den som selvmordskandidater har. Noe i disse menneskene har gitt opp, og langsomt begår de et ubevisst selvmord.

Tuft peker på Wilhelm Reich sin oppfatning av kreft. Reich oppfattet kreft som «en sykdom som følger etter en følelsesmessig resignasjon, et avkall på håp».

Tuft sier videre at mange forskere mener at den viktigste komponenten i kreftutvikling, er en kronisk spenningstilstand. Ja, denne faktoren oppfattes som kanskje viktigere enn både kostholds faktoren og sigarett røyking.

De følelsesmessige forstyrrelser sees ofte hos kreftpasienter i form av depresjoner og oppgitthet, og fortvilelsen som etter hvert kan observeres, kan pasienten ha båret lenge bak sin *veltillpassede* og «*fornuftige*» fasade i årevis...

Heidi Tuft sin bok er lettlest, en populær skrevet dagbok som jeg vil anbefale alle å lese. Tuft sin psykologiske innsikt er unik!

Astrid Strømme
– cand. mag –

Har vi noe å lære av Amisch-folket?

Det var mine to eldste sønner som ønsket at jeg som gammel håndverker, jordbruker og hestekar, ble med for å studere Amisch-folket. De utvandret fra Sveits i året 1720 pga undertrykkelse og forfølgelse fra Kirkemakten. Amisch-folket fikk sitt tilbud om frihet i USA, og har i alle disse år holdt sammen og representert med sin livsstil og tro på en verdig måte. Vi reiste med fly til Baltimore og lånte bil der for å komme videre. Siktemålet var å reise til forskjellige steder i Pennsylvania, og særlig til Lancaster området, hvor det var flest Amischer. Hensikten var å studere hvordan deres hverdag fungerte og å se hva de hadde utviklet av hesteredskap. Vi reiste i første halvdel av oktober og det ble midt i innhøstningstiden av de store maisåkrer, og den siste slåtten av Lusern. Været var godt med behagelig temperatur fra 10–20 C, bare en natt var det regn.

Overalt ble gjestene fra Norway hjertelig godt mottatt og de fleste tok god tid til samtaler om alt som kunne være av interesse. Andre vi

snakket med sa at Amischene er bare kvalitet både som mennesker og det de lager. Helge den nest eldste, som er bonde i Maridalen, bestilte noe spesielt utviklet hesteredskap og noe seletøy.

De fleste Amischene er bønder og noen arbeider spesielt med håndverk og hjemmeindustri. Det er ingen konkurranse, de dekker helt bevisst et begrenset og nyttig behov. Størrelsen på bruka er ca 35–40 ha. og hvert bruk har ca 8 grove arbeidshester og 2–3 fullblods traverhester. Disse hestene ser man på alle veier. De kjører i sine innelukkede standard-triller og de kjører ofte på eget spor ved siden av biltrafikken.

Amisch-folket har egne skoler. I skoletiden er barna halvparten av tiden inne i skolestua og den andre halvdel av tiden ute for lek og adspredelse. De deltar ikke i konkurranseidrett. Lærerne har ingen utdannelse fra det offentlige skoleverk. De følger offentlig lov om skoleplikt til åttende klasse. Amischene er nærmest firespråklige, det gamle sveitsiske er

familiespråket, bibeltysk – de har ikke oversatt bibelen til engelsk. I voksen alder Amisch-engelsk og vanlig engelsk. Ut over åttende klasse lærer de hjemme alle praktiske gjøremål som hører deres yrkesliv og livsstil til.

Amisch-folket kjører ikke bil, de har ikke elektrisk lys og telefon i sine bolighus. De bruker gasslamper når de trenger lys.

Kledsdraktene er stilige, enkle og vakre, ingen moteforandringer fra 1720 åra. Alle er arbeidsomme ordensmennesker og alle har god økonomi, – gode landbruks- og håndverksinntekter og små utgifter. Helt bevisst er forbruket begrenset og de har alltid hatt kapital til kjøp av nye landeiendommer og eventuelt utstyr og materialer. Amischene er organisert i grupper på ca 100–200 bondefamilier. Det sies å være ca 90.000 Amischer fra Pennsylvania i øst og vestover i en stripe med oppkjøpt mark gjennom tidene fra 1720 åra.

Når ungdom skal etablere seg med familie får de eiendom og hus ferdig oppsatt som gave fra kretsen. Ca 100 kommer sammen som til en fest, sosialt sett og bygger det de unge trenger av hus på utrolig kort tid. Det var tydelig at de utfører dyktig og effektivt fagarbeide. Når alt står ferdig ønsker de det unge par, som overtar, til lykke som trofaste Amischer og ønsker dem Guds velsignelse. Vi så et sted hvor de bygget hus og vi overvar en vielse. En lærer sørget for at vi fikk delta.

Det var beundringsverdig å se deres dyktighet og hvordan de samarbeidet. Det så ut som de hadde bygget inn i sin kultur alle menneskelige egenskaper i tjeneste for hverandre.

Jordsmonnet var sikkert gammel havbunn hvor skogen har vokst opp og brutt ned i flere tre-generasjoner før det ble ryddet og brukt til åkermark slik vi ser det i dag. Jorda var så fin som pudder og det var ikke behov for grøfting og dreneringsrør. De mener at det er blant verdens mest fruktbare marker de er i besittelse av. Ved hvert bruk var antallet av melkekuer mellom 30 og 40, og naturlig nok noe ungdyr. De gikk ute hele dagen på såkalt null

beite hvor de fikk tilkjørt fôr. Gårdsbruka hadde i hovedsak et omløp med lusern, mais og noen soyabønner. Det meste av maisen med stilk og blad gikk gjennom en knuser og opp i siloen. Lusernslåtten ble tørket og laget som rundballer og brukt som stråfôr. Det ble tilsammen et meget kraftig og velbalansert proteinfôr. Det er maisåkeren som lettest nyttiggjør seg bløtgjødsla slik at de klarer å opprettholde fruktbarheten og bevare en forholdsvis god helse.

Der det var stasjonære mekaniske innretninger ble det benyttet trykkluft, drevet av et diesellaggregat. Drifta til en maisknuser eller tresker var en flyttbar dieselmotor, som oftest var en gammel traktor med jernhjul. Amischene kjente til at «ORBIO» bøndene i Sveits var mer nyanserte og hensynsfulle overfor helse og miljø. Alle Amisch-familier har sin egen grønnsakshage.

De siste åra har det ikke vært ledig mark å få kjøpt. Dette skaper en ny og vanskelig situasjon for en del av Amisch-ungdommens utvikling og framtid. De har ikke noe besvær med å klare seg om de går inn for konkurranseyrker, men det blir sett på som en nødløsning og som meningsløst. Med en slik utvikling vil de i liten grad kunne bevare sin identitet.

Vi ble budne til et onsdagsmøte i en Amisch krets. De sang vakre sanger og holdt en preken. De bruker ikke instrumenter, men alle er med og synger og det er vakkert å høre på. Forsamlingen besto av barn, unge og eldre og hvor alle i kretsen var forsamlet til høytid og glede. Vi som var fra Norway ble høytidelig presentert og ønsket velkommen. I pausen og etter møte var både unge og eldre svært opptatt med spørsmål til gjestene fra Norway.

Vi ble budne til gudstjeneste søndag formiddag. Vi merket at vi var på rett vei til forsamlingshuset, da vi så at det kom stadig fler og fler hestetriller på veien. Plutselig, inn til høyre svingte alle hestekjøretøyene inn i en park og der lå forsamlingshuset. En enkel trebygning med plass til ca 500 personer. Alle hadde hesteplass

under tak i parkens utkant, der fikk hestene vann og lusernhøy. Den enkle forsamlingshallen hadde fire åpne avdelinger. Unge jenter og gutter satt på hver sin side. Der var det noe auditorieoppbygd og slik at alle så mot midten av salen der de 12 eldste satt ved et langbord og hvor preken ble holdt. De var som sagt gode til å synge og talen var spesielt henledet til ungdommen.

På mandag formiddag var ikke Amischene å treffe ute i arbeide, da drøftet de i hver sin familie det de hadde hørt ved gudstjenesten dagen før.

I og med at Amischene ikke får kjøpt mer mark, og at familiene øker i antall, er de anbefalt å studere betydningen av et rent vegetarisk kosthold og systematisk redusere dyr og melkeproduksjon. Det vil føre til at 2/3 av de voldsomme åpne jordarealene vil kunne plantes med skog. På denne måten kunne de alltid være selvforsynt med mat, hus og klær. Det ville naturlig føre til at de i sterk grad reduserer behovet av fortjeneste og kapital. Med sin gode samarbeidsforståelse kunne Amisch-folket på den måten bli det beste eksempel på en livsvennlig og realøkonomisk samfunnskultur for framtiden.

Å forvalte skaperverket etter livets lov og orden og å leve i tjeneste for hverandre burde være alle menneskers livsoppgave.

Mange viktige detaljer kunne nevnes, men hovedinntrykket etter turen til Pennsylvania var at vi så gammel og ny kultur leve side om side uten tilsynelatende noen knirk.

Utdrag av brev fra Ivar Torp «ORBIO»

Noen ganger

Noen ganger
må indre aktivitet
erstatte ytre atferd...

Reise i sinnet
Ditt viktigste arbeidssted,
kanskje ...

Fordømt av mange
Likevel er det sant
Du finner nøkkelen der

a.s.

Uøkologisk å la prisen bestemme

Prisen på oppvarmingsmetodene våre er en viktig reguleringsmekanisme i forhold til vårt energiforbruk. I lys av den kjensgjerning om temperaturstigning på Gaia er dette katastrofalt. Jeg minner om følgende:

Den globale gjennomsnittstemperaturen i 1995 var 15,39 grader. Det er den høyeste temperaturen som hittil er målt.

Av 130 år har de ti varmeste årene inntruffet etter 1980.

De tre nærmeste årene er registrert i 1990-årene. Det er derfor all grunn til å stille spørsmålsteget ved prisens hensiktsmessighet. Det heter seg at prisen er et forhold mellom tilbud og etterspørsel. Men denne oppfatningsmåten holder ikke lenger. Logisk er det enkelt å forklare det.

For det første så har det med vårt forbruk å gjøre. Vi er nødt å senke dette drastisk. Vi er nødt til å komme ned på 50-tallsnivå for å befinne oss innenfor rammene av en økologisk forsvarlig

livsstil. Dette er bekreftet av Vidar-Rune Synnevåg i heftet «Økologisk planlegging» (V.R. Synnevåg, 1994).

Å drive politikk med prisen og dermed våre liv er skjebnesvangert. Dette er det flere personer som har forstått. Allerede Fritjof Nansen fant ut at partipolitikken var en fare for det norske folket. Nå er det ikke dermed sagt at alle politikere er noen forferdelige mennesker. Nei. Slik er det ikke ment! Poenget er imidlertid at det er risikofylt å lage politikk av alt mulig.

Samfunnsforskeren Bertram Dybwad Brochmann kom til den samme konklusjonen. Han sa at det verste som kunne skje et folk, og den verste forbrytelse som kunne begås mot det, var å drive politikk med dets pengevesen!!!

Det skulle således være klart at prisen er et uegnet middel til å styre utviklingen med. Hva gjør vi så? Jo, vi innfører et nytt samfunnsregnskap som gir et nøyaktig bilde av våre faktiske utgifter og inntekter. Videre setter

vi ned arbeidstiden til et minimum, og innfører eksistenslønn til alle.

Vårt forbruk fryser vi på et 50-tallsnivå. Det vil gi en drastisk nedgang i etterspørselen etter varer og tjenester og dermed i vårt energiforbruk. Så enkelt er det egentlig. Ja, vi må naturligvis også legge om vårt produksjonssystem. Det er heller ikke noe problem. Vi har klart det før. Det kan Erik Damman bekrefte i sin bok «Pengene eller livet». Og hva med de arbeidsledige? Hva gjør de? Problemet er kunstig. For vi kan fortsette å utvikle våre hobbyer og kurse oss i det uendelige. Poenget er bare at vi må få vekk de mentale skylappene slik at vi ser at prisen er et uøkologisk styringsredskap, og at det egentlig ikke er et spørsmål om pengebalanse, men et spørsmål om balanse mellom det som naturen produserer, og det som vi forbruker. Alt annet er å forsøke å gjøre økonomien til et abstraksjonsspørsmål. Den slags er det på tide å befri seg fra!!!

Samfunnsliv

Redaksjon og ekspedisjon
6150 ØRSTA

Abonnement i hele Norden
Kr. 450,- pr år
kr. 225,- pr halvår

Annonsepris kr. 4,- pr mm
1. side kr. 4,50 pr mm

Abonnement kan tegnes
ved poststedene eller
direkte i ekspedisjonen

Sats og trykk:
Møre-Nytt, Ørsta